

Četvrtak, 10. april 2003.

Svedok B-1493

Svedok Morten Torkildsen (Morten Torkildsen)

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak 9.06 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, gospodine B-1483, stali smo kod referenduma koji je, kako vi kažete, morao da usledi zato što su propala nastojanja da se nađe bolje rešenje. Sećate li se plana Izetbegović-Gligorov? Pomenuli ste da su predstavnici republika, predsednici republika razgovarali, naime, predsednici svih šest jugoslovenskih republika.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja bih molio da se usredsrijedimo na pitanja, zato što sam ja profesionalac. Politikom se nisam nikada bavio i molim da mi se ne postavljaju politička pitanja.

SUDIJA MEJ: Ukoliko možete da odgovorite na pitanje, izvolite, odgovorite, ali mi smo primili ka znanju ovo šta ste rekli. Gospodine Miloševiću, nema puno svrhe da se vodi opšta politička diskusija sa nekim ko ima samo neko površno znanje o toj materiji. Kao šta smo ranije rekli, kada se unakrsno ispituju svedoci važno je da se skoncentrišete na ono šta su oni rekli tokom svog svedočenja, a ne na stvari koje su generalne i filozofske prirode. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej (May), svedok je govorio o referendumu o nezavisnosti Bosne i Hercegovine i on je u svom objašnjenju rekao da su propali napori da se reši politički. Ja ga sad pitam upravo u vezi sa onim šta je on rekao, što su propali napori, da li se seća plana Izetbegović-Gligorov? Ako kaže ne seća se...

SUDIJA MEJ: I čuli ste šta je on rekao na to. Idemo na nešto drugo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sećate li se, je li vam poznat Kutiljerov plan (Cutileiro Plan) koji je u okviru konferencije (International Conference on the Former Yugoslavia) kojom je predsedavao Piter Karington (Peter Carrington) bio donet i potpisan od sve tri zajednice, i Srba i Hrvata i Muslimana? Sećate li se toga?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja se plana vrlo dobro sjećam. Međutim, ponovo ne bih želio da ulazim u visoku politiku, jer se... Visokom politikom ste se bavili vi, ja sam se bavio profesijom na osnovu koje sam dao iskaz i po tom iskazu želim da odgovoram.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali pošto ste govorili o referendumu, a pošto ste građanin Bosne i Hercegovine, da li je nesporno pitanje da su u Bosni i Hercegovini i tada i danas priznati i žive tri konstitutivna naroda, Srbi i Hrvati i Muslimani. Je li tako?

SUDIJA MEJ: Ne moramo da trošimo puno vremena na ovo. Ovo je nešto što se tiče opšteg poznavanja stvari, a ne nešto na šta ovaj konkretan svedok može da odgovori. To što je on pomenuo referendum... Sad upravo tražim kontekst u kom je on pomenuo referendum. Gospodine Grum (Groome), možete li vi da nam pomognete gde je ovaj svedok spomenuo referendum?

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, ukoliko se sećate ja sam počeo da ga pitam o tome, a vi ste mi rekli da ne ulazim u previše detalja zato što Pretresno veće ne smatra da je to korisno. Prema tome, ja mislim da je to bilo možda samo jedno pitanje.

SUDIJA MEJ: Ukoliko smo rekli Tužilaštvu da to nije od velike koristi onda ni u vašem slučaju to nije od velike koristi, gospodine Miloševiću. Ja se sada sećam da je svedok ovo spomenuo, ali pitajte ga nešto o čemu on može da svedoči.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: O ovome može da svedoči svaki građanin Jugoslavije, jer je reč o tri konstitutivna naroda, Srbima, Hrvatima i Muslimanima u Bosni i Hercegovini.

SUDIJA MEJ: Ne, ne. Gubimo vreme postavljajući uopštena pitanja. Vi trošite vaše vreme, a vreme vam je ograničeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svedok B-1493 je objasnio, gospodine Mej, kako je to bio jedan, kako bih rekao, demokratski čin, taj referendum, pa ga ja pitam je li moguće da bude demokratski čin referendum koji je održan...

SUDIJA MEJ: Ukoliko insistirate na tome da postavljate pitanja za koja sam vam ja rekao da su irelevantna onda ću da prekinem vaše unakrsno ispitivanje. Prema tome, na vama je da odlučite da li ću da vas prekinem ili ćete da nastavite. Ono što ovaj svedok misli o referendumu nije ni od kakve važnosti za Pretresno veće. On je rekao puno drugih stvari i o tome treba da ga pitate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam smatrao da je relevantno pitanje da je taj referendum, koji je svedok pominjao, održan bez Srba, ali vi smatrate da to nije relevantno. Verovatno i Srbi nisu relevantni, uopšte, u ovoj celoj stvari, osim da budu okrivljeni.

SUDIJA MEJ: To je nešto o čemu ćemo mi da odlučimo, ali ovaj svedok ne može ništa korisno o tome da kaže. Ukoliko je to činjenica onda će to da se uvrsti u dokazni materijal i nju će Pretresno veće da razmotri, ali da se prepirete sa svedokom oko toga nije ni od kakve koristi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se ne prepirem sa svedokom. Ali da idemo dalje, onda, po ovim pitanjima o kojima je svedok govorio. Recite mi, molim vas, gospodine B-1493, vi se, inače, dakle, ograničavate na vojna pitanja, pa evo da vas pitam. Pošto ste kvalifikovali grupu dobrovoljaca iz Srbije, dakle, dobrovoljce iz Srbije kao nekakve specijalne jedinice, recite mi, molim vas, kako ste kvalifikovali mudžahedine u vojsci, odnosno u Armiji Bosne i Hercegovine? Šta su oni tamo radili?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja vam mogu samo reći to da prije svega nisam okvalifikovao dobrovoljce iz Republike Srbije kao dobrovoljce nego sam ih okvalifikovao kao specijalne jedinice, dobro obučene, dobro pripremljene i jedinice koje su bile pod komandom, odnosno pod rukovođenjem vrha političkog. Dokazuje se to sada. A kad se tiče ovog pitanja mudžahedina ja vam mogu garantovati da u zoni gdje sam ja odgovarao nije deistvoovao ni postojao ni jedan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li znate išta, na primer, o Sedmoj muslimanskoj brdskoj brigadi?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja sam vam odgovorio. Znači u zoni gdje sam ja bio odgovoran u toku agresije na Bosnu i Hercegovinu nije djelovao ni jedan pojedinac, a ne odeljenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali vi kao visoki oficir armije Bosne i Hercegovine pretpostavljam da ste čuli, na primer, za Sedmu muslimansku brigadu. Uzimam samo jedan primer.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Sedma muslimanska, prije svega, nije bila brigada sastavljena od mudžahedina. Ona u svom... Evo odgovoriću vam to, iako ćete to pitati nekoga ko dođe vjerovatno iz te zone gdje je ta brigada bila i pod čijim je zapovjedanjem bila. Brigada u svom sastavu ... Vi uveličavate da je bilo u Bosni i Hercegovini ne znam koliko hiljada mudžahedina. Ja vam mogu odgovorno pod zakletvom reći da je u toj Sedmoj muslimanskoj brigadi najviše bilo od 250 do 300 tih ljudi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zna li podatke samo koliko je pasoša Bosne i Hercegovine izdato strancima koji su tako kvalifikovani kao...

SUDIJA MEJ: Hoćete li, molim vas, da se bavite samo stvarima o kojima vi nešto znate, gospodine B-1493. Ukoliko ne znate odgovor, onda tako i recite. Gospodine Miloševiću, nema nikakve svrhe da ga pitate nešto šta je on čuo na radiju, pročitao u novinama i tako dalje. To je potpuno gubljenje vremena, a vi to hoćete da radite zato što hoćete da ponavljate vaše argumente, ali ne treba to da radite. Pitajte svedoka da li on nešto zna. Da li nešto znate o tome, gospodine B-1493, da su strancima izdavani pasoši?

SVEDOK B-1493: Časni Sude, ja znam da su izdavani. Znam preko ... Što sam slušao preko televizije i radija, ali nisam nikad vidio ni jedan da je izdat i ko je izdavao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Niste učestvovali vi u izdavanju pasoša. Ja to nisam ni tvrdio, a da znate o tome pretpostavljam pošto zna svako. Vi u svojoj izjavi navodite da su Srbi zauzeli Bijeljinu. Je li tako?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne da su zauzeli, okupirali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znam kako to u prevodu izgleda, ali to je jedno te isto. Okupirati je strani izraz, a zauzeti je naš izraz, a isto je. Recite mi da li znate koliko je Srba živelo u Bijeljini pre početka rata u Bosni?
SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Opština Bijeljina znam da je bila po zadnjem popisu negdje oko 50 posto, preko 50 posto Srba i znam da je, znači bila je većinska srpska...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bila je većinska srpska, dobro ajde da...
SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Opština, grad je bio većinski muslimanski.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a recite mi, molim vas, kako to Srbi zauzimaju Bijeljinu i od koga to Srbi zauzimaju Bijeljinu, u kojoj žive?
SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Gospodine, znači Bijeljina, kao grad, koji je okupiran od specijalne jedinice iz Republike Srbije, je bio većinski muslimanski grad. Opština Bijeljina je bila većinska srpska opština. Prema tome, znači, nije opština okupirana, okupiran je isključivo grad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hoćete da kažete da Srbi nisu živeli u Bijeljini, u gradu?
SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Jesu, sigurno da jesu. Žive i sad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa naravno da žive i sad. A dobro, recite mi, komandant ove Srpske nacionalne garde koja je tamo osnovana i, ovaj, Savić se preziva, Mauzer, je li on iz Bijeljine?
SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Mauzer je iz okoline Bijeljine. Njegova jedinica je obučavana u specijalnom centru za obuku u Erdutu, Panteri...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Otkud vi to znate?
SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Zato što sam bio na takvom položaju da sam to znao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A recite mi, molim vas, da li vam je poznato da je ova dobrovoljačka jedinica, Srpska dobrovoljačka garda Željka Ražnatovića Arkana upravo došla tamo da pomogne na zahtev lokalnog rukovodstva i u aranžmanu, upravo, sa Mauzerom? Je li vam to poznato? U privatnom aranžmanu.
SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Meni nije poznato uopšte da je došla ta jedinica na nečiji poziv. Ja znam da je došla ta specijalna jedinica iz repub-

like, druge države i da je izvršila agresiju i u početnoj fazi je učestvovala isključivo ta jedinica koja je došla iz Republike Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, nisu bili sukobi između snaga Zelenih beretki i Patriotske lige koje su pre toga blokirale Bijeljину, sa stanovnicima Bijeljine?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Prije svega, u Bijeljini nije bilo Zelenih beretki. Drugo, Bijeljину i okolinu Bijeljine, to sam juče obrazlagao i vidio sam i prolazio i nekoliko puta sam bio čak i u kontroli, Bijeljina na širokoj osnovici je bila blokirana od jedinica JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bijeljina nikad nije bila blokirana od jedinica JNA, ali su se jedinice JNA, kao i u celoj Jugoslaviji nalazile na svim prostorima.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja se zaklinjem ponovo pred ovim Sudom, znači ni jedan, ni jedna komunikacija koja je ulazila u Bijeljину nije se moglo proći ni jedno auto, ništa nije moglo proći da ne bude zaustavljeno i kontrolisano od pripadnika JNA i Srpske garde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To se dogodilo, što se tiče ove dobrovoljačke jedinice, kasnije. A da li su vama poznati događaji u Bijeljini 31. marta 1992. godine? Da li su vam ti događaji poznati?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja ne bih ulazio u detalje oko ulaska i upada specijalne jedinice iz Republike Srbije. Vjerovatno je ovom Sudu objašnjenje njeno... I koliko je mrtvih dato ovde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A što se mrtvih tiče juče smo na onom video snimku, to se potkralo posle onog prikazivanja vašeg, posle prikazivanja susreta onog generala sa Arkanom u Bijeljini, potkrali su se i par onih leševa. Onaj prvi koji ste videli to je žena koja se zove Antonija, Srpkinja, ubijena tamo u Bijeljini. Onaj drugi, takođe, srpski leš i da ne idemo dalje. Ja sam te slike već ovde predao. Zna li koliko su srpskih civila ti vaši predstavnici "Patriotske lige naroda" i Zelenih beretki ubili u Bijeljini?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Mi prije svega nismo u Bijeljini u žrtvama brojali ko su Srbi, ko su Bošnjaci, ko su Hrvati. Tad se brojalo koliko je žrtava i znam, ja nisam bio u Bijeljini kad su te žrtve pale, ali znam da je jedna od prvih žrtvi pala, upravo Srbin koji nije, kad je bio na željezničkoj stanici, nije htjeo da stane na poziv Arkanov.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hoćete da kažete kako su Srbi pobili Srbe u Bijeljini?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Upravo tako. Arkanovci su pobili. Tog čovjeka su ubili na željezničkoj stanici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, odlično. Idemo dalje, onda. Znači, Srbi su pobili ove Srbe u Bijeljini. Zna li koliko je poginulo ljudi u Bijeljini?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: To vam je objasnio čovjek koji je bio u Arkanovoj jedinici koji je dejstvovao u Bijeljini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Objasnio nam je i gospodin Gušalić koji je ovde svedočio. A je li znate kako je počeo rat u Bijeljini? Upravo kad je on krenuo da...

SUDIJA MEJ: Ne. Nećemo sada da govorimo o tome šta je rekao neki drugi svedok. Možete ovom svedoku da postavite pitanja na koja on može da odgovori, ali čini mi se da ovo nije to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li znate ko kontroliše Bijeljину pre nego što je došlo do sukoba i da li znate za barikade u Bijeljini i podelu oružja Muslimanima od strane onog Alije Saračevića, predsednika SDA bijeljinskog, iz džamije i iz sedišta SDA u Njegoševoj ulici?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znate ništa. Dobro. A da li znate za postojanje spiskova bijeljinskih Srba predviđenih za likvidaciju?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne znam to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Kad ste govorili o onom planu i prikupljanju podataka vi u svojoj izjavi navodite da je naređenje za prikupljanje podataka ovakve vrste dobio i oficir Ibrahim Hadžimustafić. Je li tako?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Molim vas da ponovite. Nisam razumio baš. Znači Crtać je bio, upravo tako se zvao i... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)*...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa on je oficir. Je li tako?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Rezervni oficir, potporučnik.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, rezervni oficir. Je li Musliman?
SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Vidi se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kao i vi, vidi se naravno. Prema tome, je li to mogući dokaz da tu nije ništa rađeno na osnovu neke diskriminacije?
SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Posle plana koji sam ja naveo, ja sam smjenjen sa te dužnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste vi možda smenjeni zato što ustvari niste intervenisali sa onom vašom združenom jedinicom prema onim izazivačima požara i tako dalje, ili ste smenjeni zato što vi kažete?
SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Vjerovatno nisam za to smjenjen, što vi kažete jer nije, posle mene nije ni jedan više oficir...

TUŽILAC GRUM: Prigovor. Časni Sude, da bismo bili oprezni mogu li da zamolim Pretresno veće da obrati pažnju na to da li ovo, šta je svedok javno rekao, ime i poziciju svog kolege može da ugrozi otkrivanje njegovog identiteta. Ne znam odgovor na to, ali mi se čini da je moguće.

SUDIJA MEJ: Da li vi zapravo tražite da ovo šta je sada bilo rečeno bude izbrisano iz zapisnika? U redu, onda ćemo to i da uradimo. Izvolite nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pošto vi kažete u prvom pasusu na trećoj strani vaše izjave da su oficiri nesrpske nacionalnosti bili smenjivani i postavljeni na manje važna mesta, da li vam je poznato koliko je bilo oficira nesrpske nacionalnosti u vašem korpusu, da ne pominjem ni ime korpusa, eto, da vas ne identifikujem, koliko je bilo oficira nesrpske nacionalnosti u vašem korpusu?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: U mom korpusu bilo je, da kažemo, priličan broj nesrpskih oficira, ali uglavnom su svi bili na sporednim dužnostima. To sam juče u izjavi rekao. Znači, ni jedan od komandanata načelnika štaba, ni jedan pomoćnik, ni jedan komandant bataljona, komandant brigade od 1991. godine nije bio ne Srbin.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To nije tačno, ali odgovorite mi na pitanje koliko je bilo Srba u jedinicama Armije Bosne i Hercegovine u trenutku kad ste se vi priključili i kasnije?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: U mojoj, u mom, gdje sam ja zapovjedao bilo je negdje 4,8 posto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 4,8 posto, to ste rekli, je li? Na strani 2, u četvrtom pasusu kažete da se nakon povlačenja JNA iz Hrvatske i Slovenije jedinice JNA raspoređuju uglavnom u područjima gde preovlađuje srpsko stanovništvo. Jeste li to rekli?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su Srbi bili neprijateljski raspoloženi prema JNA?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Oni su bili prijateljski raspoloženi. Pripadali su JNA dok je bila JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li ste se vi lično kao oficir JNA osjećali bezbednije tamo gde nije bilo neprijateljskog raspoloženja prema JNA?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Prema JNA? Znači, dok je bila JNA prava narodna vojska mi smo se svi osjećali ponosno što smo u toj JNA. Posle 1990. godine ostali oficiri nesrpske nacionalnosti su se nelagodno u toj armiji osjećali. Bili smo prisluškivani, ponižavani, smjenjivani. Skinuli ste nam oznake, petokrake, stavili srpske zastave i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vam nisam skinuo nikakve oznake pošto nisam bio nadležan za JNA, ali to što ste menjali oznake to je vaša stvar. A recite mi, molim vas, da li vam je poznata pojava, ta, na bazi političke direktive koja je došla sa samog vrha Stranke demokratske akcije i od Alije Izetbegovića da Muslimani, vojni obveznici, napuštaju JNA, odnosno, da se ne prijavljuju na pozive za mobilizaciju, za odlazak u jedinice i tako dalje? Je li vam to poznato?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja nisam bio nikad pripadnik stranke SDA. Poznato mi je da je član Predsjedništva Bosne i Hercegovine Alija Izetbegović po svojoj funkcionalnoj dužnosti zabranio, donio direktivu da se jedinice Teritorijalne odbrane ne mogu upotrebljavati na prostoru Republike Hrvatske...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A je li vam poznat poziv...

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: I da se ne odazivaju regruti na mobilizaciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da se ne odazivaju, da.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E, pa zašto onda govorite o srbizaciji JNA, ako se Srbi odazivaju na mobilizaciju, a, na primer, u Bosni i Hercegovini Muslimani i Hrvati se po političkoj direktivi ne odazivaju na mobilizaciju?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Bosna i Hercegovina i njeni regruti nisu željeli da učestvuju u agresiji ni na Sloveniju, ni na Hrvatsku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro je što su i to agresije. A recite mi, molim vas, iz ovoga šta vidim u vašoj izjavi, na strani 3, u pasusu 9, za srpski krizni štab ste prvi put čuli u martu 1992. godine. Je li tačno?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su vam poznati razlozi zbog kojih je formiran srpski krizni štab?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Znači, formirani su srpski krizni štabovi na prostoru Bosne i Hercegovine. Prije, u Hrvatskoj je to daleko ranije bilo... Formira razne SAO, SAO Posavina... Znači, te srpske teritorije i formira se na čisto etničkom nivou. Uvedene su sve srpske oznake na... U opštinama srpske zastave i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li su u ovom navodnom naoružavanju bosanskih Srba od strane JNA učestvovali i Muslimani?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Vjerovatno ste našli tamo, u jednom pasusu, gdje sam rekao da je negdje krajem, samo da se malo prisjetim, došla jedna velika kolona koju je doveo Hadžiefendić Hasim iz Beograda. Prenoćio u mom mjestu, kasarni i onda je odveo tu kolonu za Banja Luku za popunu raketne brigade sa raketama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To znači pukovnik...

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: I taj je, da vam samo završim, taj gospodin oženjen iz Loznice ostao je u Vojski Jugoslavije, unaprijeđen u toku agresije na Bosnu i Hercegovinu u čin generala i obavljao visoku funkciju u Generalštabu jugoslovenske vojske i sad živi u Beogradu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači on je izvršio agresiju na Bosnu i Hercegovinu. Vrlo dobro. A recite mi, molim vas, da li je u vreme vašeg

službovanja u JNA i u ovom periodu o kome vi svedočite JNA bila jedina legalna vojna formacija? Naglašavam reč legalna.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Jugoslovenska narodna armija je bila jedina legalna oružana sila na prostoru Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E, pa recite mi da li je legalna i legitimna operacija prekomandovanja njenih jedinica iz jednog mesta u drugo, uključujući i Teritorijalnu odbranu koja je u njenom sastavu, šta smo raščistili i juče? Je li tako ili nije?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne razumijem pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je legalna, onda, operacija premeštanja iz jednog mesta u drugo određenih jedinica te jedine legalne vojne sile na područjima Jugoslavije?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Svakako da je legalno, ali nije legalno premeštanje i izvlačenje Jugoslovenske narodne armije kompletno sa prostora Slovenije. Nije legalno predavanje Varaždinskog korpusa koji je bio najnaoružaniji korpus u JNA bez ispaljenog metka. Nije legalno predavanje Riječkog korpusa bez ispaljenog metka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Kome su se predali Varaždinski i Riječki korpus?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Zna se kome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Odgovorite.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Pripadnicima hrvatske garde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato koliko je bilo blokada, tako, kasarni i napada na JNA širom Hrvatske?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Poznato mi je to, ali Varaždinski korpus je imao toliko snaga da je sve te blokade mogao... Da je bilo interesa, mogao je to riješiti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja nisam...

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Zato ste osudili komandanta tog korpusa u Beogradu na ne znam koliko godina zatvora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja nisam to pitao nego sam vas pitao, dakle, je li JNA napala Hrvatsku ili su hrvatske paravojne formacije napale JNA?
SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: JNA je napala Hrvatsku prva. Prvi začeci agresije na Hrvatsku su upravo ono što sam ja juče u mojoj izjavi, znači, od onih Mirkovaca, Jankovaca, ubacivanje onih Šešeljevih "Bijelih orlova", unošenje pometnje u hrvatske gradove, onda je dolazila JNA i polako okupirala. To je tako počelo i u Vukovaru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa zar ne govore podaci upravo suprotno gospodine, izgubio sam ovaj list, B-1493?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Upravo podaci takvi govore da je tako počelo i u Bosni i Hercegovini, sa Bijeljinom, sa Zvornikom i Brčkom. Znače šta se u Brčkom desilo, koji pokolj? Ne JNA, nego ste prvo ubacili upravo te paravojne formacije, odnosno specijalne jedinice koje su po spisku imale da pohapse prvo sve doktore, profesore, sve ugledne i bogate ljude, da ih opljačkaju, a onda JNA je završila, praktično, okupaciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine B-1493, to vas pitam jer ovo nije mesto za političku propagandu o navodnoj agresiji, o navodnoj agresiji Srba...

SUDIJA MEJ: Ali to je jedno od ključnih pitanja gospodine Miloševiću koje vi stalno pokrećete. Prema tome, svedok ima pravo da da iskaz o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Vrlo dobro. Svedoci imaju pravo da drže političke govore.

SUDIJA MEJ: To su dokazi o početku agresije. Ja mislim da je to izuzetno relevantno. Vi ste to pokrenuli. Idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite mi da li mogu biti paravojne jedinice one jedinice koje se nalaze u sastavu i pod komandom JNA?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: JNA je formirana po, tačno po strukturi i formaciji i sve ono što ne pripada toj formaciji je paravojno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naravno. Ako se nalazi neka dobrovoljačka jedinica pod komandom JNA da li i po Zakonu o odbrani Jugoslavije i tako dalje ona spada u snage odbrane Jugoslavije?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Po strategiji oružane borba koja je bila važeća nije bilo predviđeno nikakvih paravojnih dobrovoljačkih, nego je odbranu Jugoslavije... Odbrana Jugoslavije se zasnivala na upotrebi Jugoslovenske narodne armije, Teritorijalne odbrane i policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine B-1493, ali vi dobro znate da u Zakonu piše: "Svako ko brani oružjem Jugoslaviju njen suverenitet i teritorijalni integritet smatra se pripadnikom oružanih snaga".

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: On je pojedinac koji se priključuje formacijskoj jedinici ili JNA ili Teritorijalne odbrane, a nikako ne može biti van te formacije. Sve što je van te formacije smatra se nelegalnim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vrlo dobro. A recite mi, molim vas, je li Armija Bosne i Hercegovine, čiji ste vi bili pripadnik, bila legalna ili nelegalna?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Armija Bosne i Hercegovine, čiji sam ja bio pripadnik, bila je jedina legalna oružana sila na prostoru Bosne i Hercegovine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, je li Vojska Republike Srpske bila legalna ili nelegalna?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Vojska Republike Srpske je bila nelegalna formacija na prostoru Bosne i Hercegovine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, samo su Muslimani imali pravo da nose oružje u Bosni i Hercegovini u građanskom ratu, što se tiče Srba oni nisu imali pravo. I, pretpostavljam i HVO je bila nelegalna formacija.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Gospodine, ja sam vam rekao da u... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)*...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako to da taj sukob, koji je bio u raznim vremenima između srpskih snaga, muslimanskih snaga, hrvatskih snaga i tako dalje, u tome vi legalnim smatrate samo muslimanske snage?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Armija Bosne i Hercegovine nije bila armija muslimanske vojske. Armija Bosne i Hercegovine je bila sastavljena od sva tri naroda koji žive na prostoru Bosne i Hercegovine i sva tri naroda su se borila u Armiji Bosne i Hercegovine za teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi, molim vas, da li su vam poznati podaci koliko je Muslimana bilo u Vojsci Republike Srpske?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Vrlo malo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko hiljada Muslimana?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Mora... Bilo je samo onih koji su morali, radi zaštite porodica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, ako su morali da budu regrutovani radi zaštite svojih porodica, jesu li morali da budu komandanti, komandiri, direktori, funkcioneri? Jesu li i to morali da budu?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Upravo vam navodim primer koji je dovezao konvoj raketa... Visoki čin, general u jugoslovenskoj vojsci. Vjerujem da je ostao ne radi toga što voli da ostane nego upravo radi zaštite svoje porodice, je ostao tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta mislite, to ste, znači, izvukli takvu logiku za hiljade Muslimana u Vojsci Republike Srpske. Ta logika ne važi za onu šačicu Srba koja je bila u Armiji Bosne i Hercegovine, je li tako?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja vam ponavljam da šačica Srba nije bila u Armiji Bosne i Hercegovine. Ja vam mogu reći bročano ako treba, koliko je bilo u jedinici kojom sam ja komandovao. Znači to nije šačica, to je...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste 4,8 posto. To spada u veličinu statističke greške.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: To nije potpun, to je 100 posto tačan podatak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vrlo dobro, kažem. Ali, ta veličina spada u okvire statističke greške. A recite mi, molim vas, pošto kažete kako je JNA okupirala sela i gradove, kako može JNA da okupira sela i gradove u kojima se nalazila 50 godina?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Zato što više nije bila narodna vojska. Armija, Jugoslovenska narodna armija je počela i izgubila sve ono što je bila. Povlačenjem iz Slovenije više to nije bila Jugoslovenska narodna armija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi govorite da je trebalo obezglaviti nesrpsko stanovništvo. Je li tako?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Svaki plan je sadržavao... Znači, postojali su spiskovi ljudi koje je trebalo u prvom mahu te specijalne jedinice, kad upadnu u grad, da pohapse i poubijaju. To je primer Brčkog. Najbolje vam pokazuje primjer Brčkog gdje je oko 3.000 intelektualaca pobijeno u nekoliko dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ajte, molim vas. To, takve podatke niko nikad nije čuo. A recite mi, pošto kažete da su bili planovi da se obezglave gde je to rečeno, ko je to rekao, odakle vam ta informacija?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: To je informacija iz vrha političkog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Iz vašeg političkog vrha? A da li vi imate...

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Spiskovi koji su postojali vidi se da nije trebalo ubiti Iliju ili Hasu koji oru njivu u prvom mahu nego je trebalo ubiti profesora, doktora, inženjera i to je tako urađeno. Najbolji je primjer u Bosni i Hercegovini ... Brčko i Prijedor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, recite mi koji je to jugoslovenski oficir bilo kada i bilo gde izdao takvu naredbu koja je, koja je podrazumevala uklanjanje intelektualaca, uglednih ljudi iz pojedinih opština?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ove spiskove su pravili pripadnici SDS-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali kako vi uopšte znate i možete da tvrdite, mislim, kako se usuđujete da tvrdite da su ovi planovi planirani u Drugoj vojnoj oblasti i da je postojao tajni dogovor između JNA i lokalnog SDS-a? To kažete na četvrtoj strani...

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja sam vidio spisak uglednih ljudi u jednom gradu koji je napravio SDS koji trebaju u prvom mahu da budu likvidirani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jesu li likvidirani ti ljudi?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Nisu, zato što nije grad okupiran.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači videli ste spisak ljudi koji je trebalo da budu likvidirani, ali nisu likvidirani. Vrlo dobro.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Zato što nije grad okupiran.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite mi, a ko je učestvovao u tim dogovorima, kao predstavnik SDS, a ko kao predstavnik JNA? Ako

uopšte znate nešto o tim dogovorima morali biste imati saznanja o tome ko je to u ime SDS-a i ko je to u ime JNA radio.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Odmah početkom 1992. godine, u komandu u kojoj sam ja radio, znači od februara, pa do aprila mjeseca kad počinju događaji u Bijeljini, svakodnevno, u tu komandu su dolazili najodgovorniji ljudi SDS-a. Svakako ja nisam ni mogao ni imao pristupa, niti je iko od nižih oficira. I vrlo mali broj i inače ljudi iz komande su svakodnevno imali sastanke i dogovore oko toga šta će se raditi i šta će se zbivati. Ja sam vam i naveo u izjavi mojoj neka imena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možete li sada da navedete neko ime?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Hoću, ali da bude zatvorena sednica.

SUDIJA MEJ: Da.

(privatna sednica)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi, molim vas, na strani 4, paragraf 8, vi kažete... Ja neću da pomenem ime jedinice već nadležnu komandu JNA nad tom jedinicom i da ta komanda nije imala nikakvu komandu nad Arkanovom jedinicom tokom sukoba u Bijeljini. Je li tako ili ne?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: To je i ono što sam ja rekao, jer da je ona imala komandu nad Arkanovom jedinicom, ona ne bi dozvolila arkanovcima da rade to što su radili. Dakle, kada je ta jedinica došla iz Srbije, ona se nije potčinila komandi JNA, već je primala naređenja od nekog drugog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pomenuli ste da je Biljana Plavšić bila u Bijeljini i pokazali ste je na snimku. Da li je ona bila predstavnik vlade iz Beograda ili Bosne i Hercegovine? Da li je ona bila član Predsedništva Bosne i Hercegovine?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ukoliko ste čitali moju izjavu, to je ono što sam i ja rekao, da je Biljana Plavšić, kao član Predsjedništva Bosne i Hercegovine mogla da naredi upotrebu sile. Umjesto da naredi, ako nikom drugom, ono policiji koja je bila vrlo jaka u Bijeljini, da pohapsi i raščisti se sa tim arkanovcima. Ona se ljubi sa Arkanom i čestita mu na zlodjelima koje je učinio. To je moja izjava od juče.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite mi, zar nisu zajedno došli jedan srpski član Predsedništva i jedna muslimanski član Predsedništva, znači, Biljana Plavšić i Fikret Abdić?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Juče sam to rekao. Znači, desno je išao Fikret Abdić, general-potpukovnik Prašović i lijevo je išla Biljana Plavšić, ono kad se vidi na slici. Da vam kažem i to. Fikret Abdić, kad je došao u Bijeljinu, njegovo auto je zaustavljeno, svi su, on i njegova dva pratioca su natjerani da legnu. Bili su strašno dobro pretrešeni i onda mu je dozvoljeno da se priključi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Kako mislite da je Biljana Plavšić mogla da nešto naređuje kao član Predsedništva Bosne i Hercegovine bilo kakvoj policijskoj ili vojnoj formaciji?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Policija je bila pod ingerencijom Predsjedništva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Policija je bila pod ingerencijom Vlade Bosne i Hercegovine. To je, valjda, vama poznato.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Meni je to poznato tako da je Biljana Plavšić mogla nazvati predsjednika Vlade Bosne i Hercegovine i narediti mu, jer je imala tu nadležnost.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, recite mi da li vi zaista tvrdite da je ovaj general koji je ustvari bio načelnik štaba, koliko ja imam podatak, Druge armijske oblasti podneo Arkanu raport u Bijeljini.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja bih molio da nađete negdje, da se vratite i da nađete. On je išao prema Arkanu, zaustavio se, pozdravio ga i onda mu čestitao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čekajte molim vas. Zašto govorite o raportu? Kako može neko ko dolazi da podnosi raport...

SUDIJA MEJ: Svedok je objasnio šta je pod tim mislio i nema nikakvog smisla da dalje na tome insistiramo. Video snimak smo videli i ne moramo više time da se bavimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ja upravo to hoću da kažem zašto on to naziva raportom i otkud bi mogao general da podnosi...

SUDIJA MEJ: Videli smo video snimak, saslušali smo iskaz svedoka po tom pitanju. Nema nikakvog smisla da na to dalje trošimo vreme. Idemo dalje. Nije potrebno da odgovarate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Kako se, inače, pozdravlja kad je čovek u uniformi, kad ima kapu na glavi? Je li oficir pozdravlja bilo koga onakvim pozdravom? Bilo koga?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Upravo želim da se vratim, da objasnim. Razlika između raporta i pozdrava je drastična. Uzmite snimak i pregledajte. Znači, raport kad se predaje, onaj ko predaje raport nekom ko dolazi on se u određenom momentu na tri do pet koraka mora zaustaviti, stati mirno i pozdraviti. Onda mu ovaj koji dolazi prilazi i pozdravlja se. To ćete vidjeti tačno na tom snimku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Mislim, ne mogu to da... To mi niste objasnili, ali izgleda da gospodin Mej insistira da ste vi to objasnili pa ćemo imati onda prilike da saslušamo druge svedoke koji o tome znaju više. A dobro, da li su pripadnici, samo mi odgovorite sa "da" ili "ne" da bismo štedeli vreme, da li su pripadnici JNA na bilo koji način učestvovali u borbama u Bijeljini?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: U vrijeme kad je Arkan upao, nisu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Taj ceo rat u Bijeljini je trajao četiri dana, posle ga više nije bilo. Prema tome, da li su ikada i u koje vreme pripadnici JNA učestvovali u nekim borbama u Bijeljini?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Posle, prilikom isterivanja stanovništva iz Bijeljine pripadnici JNA su učestvovali u pretresu kuća, istjerivanju ljudi, pljačkama. Tu su učestvovali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hoćete da kažete da su pripadnici JNA pretresali kuće i pljačkali?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koja je to jedinica JNA?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Vojna policija je išla, išli su pojedinci, grupe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine B-1493, pa ima tako mnogo svedoka iz Bijeljine, kako možete to da tvrdite? Jeste li vi to videli?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: To nisam video, ali to sigurno mogu tvrditi na osnovu ljudi koji su iz logora "Batkovića" razmjenjeni i došli kod nas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, moći ćemo da čujemo onda te ljude. To je potpuno suprotno od informacija koje ja ovde imam.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Tako nije rađeno samo u Bijeljini, tako je vršeno i u Prijedoru, tako je vršeno i u Banja Luci. JNA je Banja Luku okupirala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Oko ovog raporta, zar nije logično da je samo generalu mogao ovaj da preda raport, a ne general njemu?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: To bi bilo, u stvari on nije uopšte smio...

SUDIJA MEJ: Sad ćemo prestati da trošimo vreme na ovakav način. Imate otprilike dvadesetak minuta i ja vam savjetujem da pređete na važna pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Mej. Ja zaista imam priličan broj pitanja za ovog svedoka. A da li vam je, kao visokom oficiru Armije BiH-a i kasnije ovim funkcijama koje ste imali, poznato da je u Sarajevu krajem juna meseca 1991. godine održan skup na kome su isključivo prisustvovali Muslimani pripadnici različitih stranaka islamske orijentacije. Je li vam poznato?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato nešto u vezi sa osnivanjem Saveta, takozvanog Saveta za nacionalnu odbranu koji će kasnije postati politički ogranak Patriotske lige naroda?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Nisam u tome učestvovao i nije mi poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato ime Sefera Halilovića?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Vrlo dobro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On je tada bio već bivši oficir JNA, a kasnije komandant glavnog štaba Armije BiH-a? Je li tako? I njemu je bilo povereno stvaranje strukture...

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Sefer Halilović nije bio nikad komandant Armije BiH-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne komandant nego načelnik Štaba. Je li tako?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E o tome govorim. Načelnik Štaba, je li njemu povereno idejno stvaranje strukture armije i plan odbrane Sarajeva i sarajevske regije?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Seferu Haliloviću? Ne može jednom pojedincu nikad biti povjeren takav zadatak. Tako nešto radi čitav tim ljudi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro. Samo mi odgovorite sa "da" i "ne". Znači vi kažete "ne".

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Nije, nije njemu samom to povjereno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, pa imamo i njegovu izjavu, pa ćemo onda jasno i lako moći da utvrdimo.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Pa on jeste bio na čelu tima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro pošto se to dogodilo juna meseca 1991. godine recite mi ko je napao Sarajevo juna meseca 1991. godine?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Sarajevo nije ni bilo napadnuto 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa o kakvoj se onda vojnoj organizaciji, takozvane, odbrane Sarajeva radilo 1991. godine na tom skupu isključivo islamskih organizacija?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Meni to nije poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam se čini onda da je pod izgovorom odbrane Sarajeva formirana jedna agresivna fundamentalistička organizacija koja se posle nazvala Patriotska liga naroda?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: U Sarajevu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa da, da. To vas pitam, gospodine.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Kažem nije mi poznato zato što u to vrijeme nisam učestvovao u tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato...

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Nisam bio pripadnik nikad te Patriotske lige i Zelenih beretki, evo da vam i to kažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato da su pre Sefera Halilovića izradu plana o takozvanoj odbrani Sarajeva odbili takođe bivši visoki funkcioneri JNA, a Muslimani, general Džemil Šarac, Ekrem Durić, Asim Hodžić, kojima je nuđeno da organizuju...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Da vidimo da li svjedok zna nešto o ovome šta ga pitate. Zna li nešto o ovim tvrdnjama? Naime, optuženi vama sada iznosi neke tvrdnje. Zna li nešto o tome osim onoga šta ste možda, eventualno, pročitali u novinama ili videli na televiziji?

SVEDOK B-1493: Poštovane sudije, ja o tome ne znam. Znam isto što su čuli i ostali građani Bosne i Hercegovine, odnosno građani Jugoslavije.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, molim vas, pređite na nešto o čemu svjedok može da svedoči.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li vam je išta poznato o sastanku veoma mnogo meseci pre izbijanja bilo kakvih sukoba na kome su prisustvovali i Izetbegović i Halilović i Munir Jakić i Rešad Behtić i Safet Hadžić, kao predsednik kriznog štaba Sarajeva, Mirsad Kebo, Himirahi Baltić, Suru Kupudžija i kad je imenovan glavni štab Patriotske lige naroda? Da li znate išta o tim događajima?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne znam ništa, niti sam čuo za takav sastanak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sad mi recite, molim vas, pošto meni to, taj plan nije poznat, kakav je to plan koji se zove "RAM".

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Plan "RAM"? Ja sam u izjavi rekao da ga nikad nisam ni vidio. Ja sam čuo za plan "RAM", ali ga nisam vidio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta ste čuli za plan "RAM"?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Da postoji takav plan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je taj plan "RAM"?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja vam mogu samo sad opet objasniti. Plan "RAM" ponavljam da nikad nisam vidio, nisam direktno na njemu radio, a

da sam na ratnom planiranju radio od 1988. godine na visokom nivou. Navodi me sad jedan plan koji se nije zvao "RAM", ali je, otprilike, imao te granice i tu ulogu. Naime, 1988. godine političko rukovodstvo i vojno savezne, odnosno Federativne Republike Jugoslavije donosi odluku da se rasformira Deveta armija u Sloveniji i donosi odluku da se rasformira Sedma armija u Bosni i Hercegovini i formira se Peta vojna oblast, sa sjedištem u Zagrebu i Prva vojna oblast, sa sjedištem u Beogradu. Prva vojna oblast ima granicu tačno na liniji interesovanja velike Srbije, znači, to tačno jedinice Prve vojne oblasti dolaze na granicu Virovitica - Karlobag i raspored tih jedinica je takav, po jednom planu. Znači, plan "RAM" nisam vidio, a plan "S-2" sam radio lično najviše noćima, mjesecima. Raspored korpusa u takvoj situaciji, novosadski korpus dolazi u međurečje Drava - Sava, na samu granicu ispod Virovitice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine...

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Korpus, pitali ste me, dozvolite da vam objasnim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čekajte, nisam vas to pitao. Izgubićemo samo vreme. Pa vaš korpus je pokriva...

SUDIJA MEJ: Pustite svedoka da završi. Samo objasnite, molim vas, tako da sudije to mogu da shvate. Kakva veza postoji između ovog šta vi kažete i plana "RAM"?

SVEDOK B-1493: Ovo nećete čuti od drugih svjedoka zato što sam ja radio na tom planu. Znači po tom planu "S-2", Novosadski korpus dolazi tačno u međurečje Drava - Sava, na liniju, nema karte, ispod Virovitice, do Save. Ispod njega dolazi...

prevodioci: Molim vas, usporite malo zbog prevodilaca. Hvala.

SVEDOK B-1493: Ispod toga korpusa dolazi tuzlanski 17. korpus na liniju, otprilike, Slunj - Glina. Ispod njega dolazi Peti banjalučki korpus, sjeverno od Prijedora na Hrvatsku i dole se nastavlja, svakako, Kninski korpus koji nije ušao u sastav Pete vojne oblasti, nego je ušao, ostao u Vojno-pomorskoj oblasti, ali je na granici ove linije interesovanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To nema nikakve veze...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Da bismo mogli da shvatimo to šta govorite, u čemu je svrha toga šta govorite? Gde je sličnost između plana "S-2" i plana koji se zove "RAM"? U čemu je bila svrha toga, bar kako ste vi to shvatili?

SVEDOK B-1493: Gospodine sudija, ima dvije sličnosti, odnosno, potpune identičnosti. Prva zona odgovornosti Prve vojne oblasti, beogradske, tačno se poklapa sa planom "RAM" sa sjeverozapadnom granicom plana "RAM". Druga, upotreba jedinica Prve vojne oblasti po planu "S-2" se potpuno poklapa sa planom "RAM" i interesovanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine B-1493, da vam prekinem muke, taj plan...

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Moje muke to nisu, to su...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Taj plan "RAM" uopšte ne postoji. "RAM" je šifra za prelazak na zaštićeni razgovor, a ne nikakav vojni plan, a ovo šta pričate o organizaciji tri vojne oblasti i podeli tri vojne oblasti u celoj Jugoslaviji, pa to su opšte poznate stvari. Kažete... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)*...

SUDIJA MEJ: Hajde da pređemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. Ali zar niste rekli da je ova reorganizacija vojnih oblasti uspostavljena 1988. godine?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Da, upravo tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, o kakvoj organizaciji koja je radili u svrhu stvaranje Velike Srbije, vi govorite? Vi govorite o 1988. godini i reorganizaciji JNA u tri sektora. Dakle, unutrašnja organizacija kao, na primer, Ratna mornarica, sektor RV i PVO ... To je bio sastav JNA. O kakvoj vi to Velikoj Srbiji govorite?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja govorim samo da se zona, ukidanjem Sedme armijske oblasti i pripajanjem Prvoj vojnoj oblasti, sjeverozapadna granica zone odgovornosti Prve vojne oblasti se potpuno podudara sa granicom Velike Srbije, gdje je bilo interesovanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Od koga ste čuli za tu Veliku Srbiju? Jeste li čuli ikad od nekog funkcionera Srbije i Jugoslavije o nekakvom planu za Veliku Srbiju? Jeste li čuli kad?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Nisam čuo za neki plan, a u političkim govorima dosta puta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Od nekog funkcionera na vlasti u Srbiji i u Jugoslaviji?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Od koga na primer?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Čuo sam od Šešelja dosta puta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šešelj je bio u opoziciji do 1997. godine. Ja vas pitam od funkcionera na vlasti.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Njegov govor mi je ostao u sjećanju baš dobro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, ajmo dalje, da ne gubimo vreme. Molim vas, pošto vi kažete da ništa ne znate o ovome, u sažetku na strani 2, tačka 8 u vašoj izjavi vi grupaciju nazvanu "Patriotska liga naroda" opisujete kao grupu koju su osnovale nesrpske civilne vlasti i lokalno stanovništvo. Je li tako? Pogledajte sažetak vaše izjave i tačku 8.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Patriotsku ligu, šta, smatram kao?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da. Kažete: "Grupa koju su osnovale nesrpske civilne vlasti i lokalno stanovništvo". Vi tako kažete, vi tako to govorite.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja sam vam rekao da nisam nikad bio učesnik niti sam učestvovala u stvaranju Patriotske lige niti sam bio pripadnik Patriotske lige.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa otkud se ovo pominje u sažetku vaše izjave?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: To ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa je li vama išta poznato da je ta, takozvana, Patriotska liga naroda formirana kao paravojna oružana formacija SDA u proleće 1991. godine?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Rekao sam, ponavljam da nisam učestvo-
vao u formiranju i u mojoj zoni nije bilo Patriotske lige.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas ne pitam jeste li vi učestvovali
nego vas pitam je li vama poznato?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Nije mi poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nije vam poznato. A je li vam išta poz-
nato kasnije da je imala devet vojnih okruga, subregionalnih štabova na
nižim nivoima opštinske i druge štabove? Je li vam to poznato?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Početkom agresije na Bosnu i Hercegovinu
u Bosni i Hercegovini je ostalo Ministarstvo odbrane, otprilike, kao što je
bilo i prije agresije. Štab Teritorijalne odbrane Republike Bosne i
Hercegovine početkom agresije je preuzeo ulogu i počeo da formira ... I
nastavio da radi kao što je radio i prije agresije tako da nije u Bosni i
Hercegovini, što se tiče Teritorijalne odbrane i Ministarstva odbrane prije
agresije na Bosnu i Hercegovinu i poslije agresije, nisu se desile nikakve
promjene. Ministar odbrane je ostao isti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li vam je poznato da je to
šta vi kažete da je osnovalo lokalno stanovništvo imalo i ovaj 10 subre-
gionalni štab i to u Srbiji u Novom Pazaru koji je pokrивao Novi Pazar, Tutin,
Sjenicu, Prijepolje, Novu Varoš i Priboj, na teritoriji Srbije, kao i Pljevlja,
Bijelo Polje, na teritoriji Crne Gore? Je li znate išta o tome?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne znam ništa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ne znate ništa da je to formirana još
1991. godine, u proleće?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da su u okviru formirane
prostorne i manevarske jedinice i specijalni vodovi za terorističko-
diverzantska dejstva? Da li išta o tome znate?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Gdje? Na prostoru?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U okviru Patriotske lige naroda.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Nije ih bilo. Ja sam imao najveću zonu
odgovornosti. Na prostoru tom nije bila ni jedna takva jedinica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li se uopšte vama, pošto ste bili na funkcijama na kojima kažete da ste bili, da li vi znate da je sve ove regionalne i subregionalne štabove upravo osnovao Sefer Halilović koristeći se čak u tim putovanjima falsifikovanim ličnim kartama na ime Mirsada Čauševića, Muslimana, Zvonimira Bušića, Hrvata i Vukašina Jankovića, Srbina.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Gospodine, mene kao načelnika štaba okružnog Teritorijalne odbrane tamo gdje sam bio nije postavio Sefer Halilović nego me je postavio ministar odbrane Jerko Doko.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite mi da li vam je poznato ko je odgovoran za podmetanje eksploziva u džamiji na Dolac Mali u Novom Sarajevu, odnosno da li vam je poznato da je...

SUDIJA MEJ: Je li svjedok nešto govorio o ovome?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa pominjao je Patriotsku ligu naroda koja je upravo to uradila.

SUDIJA MEJ: Ovo je gubljenje vremena. Pređite na nešto drugo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da su ove diverzantsko-terorističke jedinice Patriotske lige naroda izvršili nasilno...

SUDIJA MEJ: Hajde prvo da utvrdimo da li je postojala takva jedinica ili da li svjedok nešto zna o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate išta o zauzimanju transporta, presretanju vojnih transporta...

SUDIJA MEJ: Ne, ja ću da postavim pitanje. Ovde se tvrdi da je Patriotska liga imala jedinicu za sabotaže, terorističku jedinicu. To tvrdi optuženi. Da li nešto znate o takvoj jedinici i ima li neke istine u tom navodu?

SVEDOK B-1493: Gospodine sudija, časni Sude ja vam odgovorno tvrdim da u zoni odgovornosti gdje sam ja zapovjedao, a to je najveća zona na prostoru Bosne i Hercegovine, nije bila jedinica takva ni ranga odjelenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Je li u vašoj zoni odgovornosti bio, na primer, ovaj put Višegrad - Užice, kod Dobruna?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nije. Onda da vas ne pitam to. A da li vam je poznato na koji način je izvršeno naoružavanje ovih formacija koje su formirane tada u proleće 1991. godine na muslimanskoj strani?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja neću da govorim uopšte o muslimanskoj i srpskoj i hrvatskoj strani. Ja, ako hoćemo o tome da govorim, ja hoću da govorim o Teritorijalnoj odbrani, u početku, a poslije Armiji Bosne i Hercegovine. Mogu da vam kažem da posle mog pristupanja iz JNA, Teritorijalnoj odbrani da nije, da niste na tom prostoru mogli sakupiti ni jednu četu da je imala oružje, čak ni lovačko.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, tu smo priču čuli. Ja ne znam samo ko pobi onolike Srbe u Bijeljini tim vašim lovačkim i vazдушnim puškama. A recite mi da li vam je poznato da je poslove naoružavanja te Patriotske lige naroda i uopšte tih paravojnih formacija upravo Alija Izetbegović poverio Hasanu Čengiću koji je bio član političkog rukovodstva tog PLN-a i kasnije ministar odbrane.

SUDIJA MEJ: Da li znate nešto o ovome o čemu sada optuženi govori?

SVEDOK B-1493: Ne znam ništa. Samo mogu da kažem da Hasan Čengić nije bio nikad ministar odbrane.

SUDIJA MEJ: Vi gubite vreme time što postavljate pitanja svedoku o koji-ma on ne zna ništa. Trošite i naše vreme, a trošite vreme koje imate na raspolaganju za unakrsno ispitivanje. Ostalo vam je još samo pet minuta. Prema tome, ukoliko imate neka bitna pitanja postavite ih, ali nemojte da iznosite ove političke tvrdnje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali molim vas, da li vam je poznato da je sam Sefer Halilović u svojoj izjavi koju je dao istražiteljima ove suprotne strane još 1996. godine izjavio da se Patriotska liga naroda, a kasnije Armija Bosne i Hercegovine naoružavala tako što...

SUDIJA MEJ: Kako bi on mogao da zna nešto o tome šta je neko drugi rekao istražiteljima sem onoga šta je on lično rekao? Sada ću da se konsultujem sa kolegama da vidim da li ovo treba da završimo. Koristite priliku da iznosite političke argumente i to je čisto gubljenje vremena.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Imate još pet minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitao sam vas da li ste znali o krađama i pljačkama naoružanja iz magacina JNA koji su izvršeni upravo pošto me je gospodin Mej prekinuo, a na osnovu izjave samog Sefera Halilovića. Da li znate za to?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate za pojave?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste rekli da ste posle događaja u Bijeljini pristupili Armiji BiH-a. Je li tako?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pristupili ste 10. aprila?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li tako, to kažete u svojoj izjavi, nakon što su Srbi zauzeli Bjeljinu i to povezujete sa događajima u Bijeljini. Je li tako?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Tako sam dao u izjavi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E pa dobro. A da li je, međutim, tačno da je upravo toga dana, 10. aprila 1992. godine osnovana Armija BiH-a i da je samo i to i jedino to bio razlog što baš tada napuštate JNA, a ne nekakvo zauzimanje Bijeljine?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Gospodine, nije tačno da je Armija BiH-a osnovana 10. aprila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vrlo dobro.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ako hoćete da vam kažem kad je osnovana, sad će biti praznik, moram požurit da stignem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li je tačno...

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Armija BiH-a je osnovana 15. aprila 1992. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro...

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Da znate to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste pristupili Armiji BiH-a pet dana pre nego što je osnovana. Vrlo dobro. A da li je tačno da je u trenutku... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)*...

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Molim da se ovo ne...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li je tačno gospodine B-1493 da je već u junu mesecu 1992. godine Armija BiH-a u svom sastavu imala 230.000 vojnika od čega, na primer, Drugi korpus 70.000 vojnika?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja molim... Da li je ovo u zatvorenom... Da se ovo briše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto bi to bilo zatvoreno? Objasnite zašto bi bilo zatvoreno, ne identifikuje vas.

SUDIJA MEJ: Prećićemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite mi da li je tačno, sobzirom na činjenicu da ste vi bili u armiji od njenog osnivanja, da je, takozvana, Armija BiH-a već u junu 1992. godine imala 230.000 naoružanih ljudi?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne, nije tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi koliko je imala? Budite ljubazni pa odgovorite pošto ćemo lako moći da uporedimo ovo šta vi

ovde govorite i verodostojnost toga sa onim šta postoji u stvarnim podacima. Koliko je imala?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja mogu da kažem samo za jedinicu gdje sam ja bio u to vrijeme načelnik.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kako onda kažete da nije tačno, ako ne znate? Onda možete da kažete da ne znate, a ne da nije tačno jer sad tvrdite da možete da kažete samo za vašu jedinicu.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Znam zato što je moja jedinica bila najnaoružanija, a ovi drugi korpusi su bili daleko slabiji od moje jedinice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A budite ljubazni, pa mi recite koliko je snaga imala vaša jedinica?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne mogu vam to reći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A što ne možete da kažete?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne mogu, zato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja mislim, gospodine Mej, da je dužan da odgovori na ovo pitanje.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Mogu u zatvorenom.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, niste čuli, pretpostavljam. Svedok je objasnio da nije tačno koliko je brojala Armija Bosne i Hercegovine, a onda rekao da može da govori samo za svoju jedinicu. Onda sam ga ja pitao da li može da...

SUDIJA MEJ: U redu, onda ćemo da pređemo na privatnu sednicu i onda ćemo da završimo sa unakrsnim ispitivanjem.

(privatna sednica)

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Tapušковиću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije, amikusi smatraju da bi ovaj dokument, zadnji dokument od svega onoga šta sam pitao na zatvorenoj sednici...

SUDIJA MEJ: Mi ćemo da se time pozabavimo. Usvojicemo dokument. Molim da dobije "C" broj i pečat.

sekretar: C-6

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Dokumenta, po našoj proceni, bez pomivanja imena i prezimena, čini mi se da bi trebalo javno i na javnom delu sednice da se samo iznose.

SUDIJA MEJ: Mislim da ne moramo ponovo o tome da raspravljamo. Saslušali smo. Ta stvar je u zapisniku i to je u redu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Naš predlog je da bi trebalo o tome da se zna, o čemu je reč u ovim dokumentima, jer to su sudski dokumenti. Zvanični dokumenti.

SUDIJA MEJ: Nema potrebe da to ponovo obrađujemo. Stvar je deo zapisnika.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine svedoče, tokom jučerašnjeg glavnog ispitivanja vi ste rekli da je rat u Hrvatskoj počeo u noći između 7. i 8. maja 1991. godine. Je li tako?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: 7. i 8. maj nisam pomenuo uopšte.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Oprostite, onda koji datum? Mart?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja nisam govorio uopšte kad je rat u Hrvatskoj počeo. Ja sam samo govorio o situaciji gdje sam se ja našao u vremenu od 2. maja do 5. maja.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li je tačno da su ozbiljni oružani sukobi počeli posle proglašenja nezavisnosti Slovenije i Hrvatske, krajem juna meseca?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: To ja nisam spominjao u svom svedočenju.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam da li znate to, obzirom na posao koji ste radili? Da li znate to?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne znam.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ne znate šta se dogodilo u Sloveniji?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Znam šta se dogodilo, da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A znate li šta se dogodilo posle toga, u vezi sa blokadom kasarni?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Gdje? U?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Širom Hrvatske. Vi ste bili tada u tom poslu koji ste radili, takođe, sve vreme do marta, odnosno aprila 1992. godine.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Jeste.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li ste znali šta je vojska preživljavala tokom tih godinu dana, dok ste vi bili u vojsci? Znate ili ne?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne znam.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li znate da su sve kasarne bile u Hrvatskoj blokirane? Govorili ste malopre o Varaždinskoj kasarni.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Blokirane sa narodom nenaoružanim.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Na kasarne se nije pucalo?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Pucalo se iz pušaka.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pa iz Varaždinskog korpusa, Varaždinski korpus nije odgovarao na te pucnje, nego je sedeo u kasarni.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Varaždinski korpus je imao oklopnu brigadu sa 96 tenkova.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I nisu reagovali uopšte?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ni jedan tenk nije ispalio ni jednu granatu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I zbog toga je taj general odgovarao?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Jeste, u Beogradu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: E sad bih vas pitao nešto u vezi onog dokumenta kojim smo se juče bavili i koji ste vi čitali na zahtev tužioca. To je tabulator 2, dokaza 425. Ako se sećate vi ste juče čitali i to zadnju rečenicu i rekli ste, kada vas je tužilac pitao u vezi sa zadnjom rečenicom da se tu, zapravo, mislilo o tome da je komandni kadar vojni, pa i u ovom slučaju morao da vodi računa, pre svega, o zaštiti života vojnika. Je li tako? Tako ste rekli?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ja ne mogu sad to tačno interpretirati, ali tamo kaže da je u stanju da zaštiti ljudstvo, znači svoj personal. Nije rečeno da je u stanju da zaštiti narod na prostoru svoje zone odgovornosti.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Tako je nego da zaštiti same vojnike.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Svoj personal.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: E tako sam i ja razumeo. A u prethodnoj rečenici, u prethodnoj rečenici tog poglavlja tog dokumenta koji se odnosi na datum 4. april 1992. godine, vi ste još uvek bili u vojsci. Je li tako?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: 4. aprila, da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja ću vam pročitati šta tu stoji da ne biste vi čitali. I to je paragraf koji govori o predviđanju pa kaže: "U narednim danima očekuje se dalje pogoršanje ukupne bezbednosno političke situacije. Međunacionalni sukobi u Posavini i Semberiji prete da se opasno prošire na ostale delove zone odgovornosti uz moguće krajnje tragične posledice, ljudske žrtve i velika materijalna razaranja. Moguće su direktne oružane provokacije komandi i jedinica kao i napadi na vojna skladišta i izdvojene objekte od strane paravojnih formacija". Da li je u takvim okolnostima kao i u svim onim drugim okolnostima gde su kasarne bile opkoljene tokom tog vremena, dok ste vi bili još uvek u Jugoslovenskoj narodnoj armiji, vojska zaista ulagala ogromne napore da ne bi izazivala i nepotrebnu štetu i nepotrebne žrtve, kao šta je to bilo ovde?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Na prostoru Bosne i Hercegovine ni jedna kasarna nije bila opkoljena, jer je na vrijeme se sve izmjestilo izvan mjesta gdje je bilo većinsko ili hrvatsko ili bošnjačko stanovništvo.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I to sam hteo da vas pitam. Da li je došlo do napada na vojsku dok je prolazila sarajevskim ulicama pri povlačenju i da li je na drugim mestima, takođe, došlo do ugrožavanja vojnika u momentu dok su napuštali teritoriju, bez da su napadali bilo koga?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne razumem. Nisam dobro to razumio.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li vi tvrdite da u Bosni nije bilo blokade kasarni, na primer, u samom Sarajevu?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: U samom Sarajevu nije bilo blokada kasarni, bila je blokirana komanda.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Je li tu bilo žrtava među vojnicima sa ugrožavanjem kasarne?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Bilo je žrtava u koloni koja je prolazila. To ćete vidjeti iz ove trake koju je dao komandant Druge vojne oblasti. I nije tačno uopšte ono što se tvrdi. On će vam potvrditi koliko je ... Šestorica ljudi je poginulo u toj koloni.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Samo da se još vratimo na ovaj dokument koji imam u rukama, a to je tačka 2. Pročitali ste je do sredine, juče, a ja vam čitam još i ovo drugo: "Osjeća se veliki uticaj SDS-a i Arkanove propagande što za posledicu ima odlazak dela vojske sa oružjem iz jedinice". Je li to vaše saznanje, takođe?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Praktično, od događaja u Sloveniji pa dalje, preko Hrvatske i Bosne i Hercegovine počelo je masovno bježanje, čak odlazak roditelja po svoje vojnike iz vojske, bježanje oficira iz vojske i to je sve trajalo do završetka, praktično, rata.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A možete li mi reći, sobzirom da ste bili oficir, da je od momenta, kad su nastali problemi na jugoslovenskim prostorima u to vreme, da je glavni problem bio u radu vojnoga vrha i vrha državnoga kako da se donese odgovarajuća odluka da se paravojne formacije oslobode oružja. Je li to tako bilo ili nije?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Nisam upoznat sa tim.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Niste upoznat?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Ne.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Sad bih vas samo pitao još nekoliko stvari vezanih za vaš iskaz koji ste dali. Vi ste rekli da ste 10. aprila napustili JNA jer više nije bila narodna armija. Znači vi tek 10. aprila 1992. godine, nakon što su Srbi zauzeli Bijeljinu, napuštate JNA jer ona više nije bila narodna armija. Drugim rečima do tad ste mislili da je bila narodna armija, ili ne?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Mi, prije svega oficiri Bošnjaci, smo armiju jugoslovensku smatrali stvarno da je to naša jedina sigurnost i željeli smo da živimo u toj zajedničkoj državi. Međutim, slijed događaja u Sloveniji je ... Polako se počeo gubiti onaj ... Jugoslovenska narodna armija više praktično nije postojala od povlačenja iz Slovenije.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali vi ste bili njen član do 10. aprila 1992. godine i tek ste tada shvatili da ona više nije narodna armija?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Shvatio sam ja davno jer više nisam obavljao funkciju značajnu u toj armiji, a zašto sam ostao dotle to imaju drugi razlozi.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To vas neću pitati, ali bih želeo da mi kažete da li ste, kad ste napustili Jugoslovensku narodnu armiju, da li ste bili u uverenju da ste imali sreće da je na tim prostorima, na početku, prostorima Bosne i Hercegovine, na početku rata bilo dosta i aktivnog i rezervnog oficirskog kadra koji se stavio u odbranu Bosne i Hercegovine, tako da tuzlanski rejon...

SUDIJA MEJ: Gospodine Grum, došlo je do zbrke kod ovog svedočenja. Izgleda da svedok misli da može da zatraži onakvu vrstu saslušanja kakva mu odgovara. Ne znam kako je došlo do toga da on stvori taj pojam. Bez sumnje, greška je Pretresnog veća što smo mi dozvolili da se to dogodi, ali u slučaju sledećih svedoka stvar u ovom smislu mora da se razreši. Prećićemo na privatnu sednicu i raspraviti o tom pitanju, međutim, vrlo je neprihvatljivo da se sve vreme saslušanje odvija na ovakav način.

(privatna sednica)

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ovde se nalazi ono šta ste rekli sudskim istražiteljima 20. aprila 2002. godine. "Maja 1992. godine, one jedinice JNA koje su ostale u Bosni i Hercegovini su preimenovane u jedinice Vojske

Republike Srpske. Samo su se te promene desile". Rekli ste da su preimenovani u oficire i vojnike Republike Srpske. Je li to tako bilo i sa vašim jedinicama?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Upravo tako. Jedinice JNA koje su se zatekle na prostoru Bosne i Hercegovine su preimenovane samo u Vojsku Republike Srpske. Svi komandanti i sve jedinice su uglavnom ostale 80 posto na prostoru Bosne i Hercegovine, izvučene su samo protiv vazduhoplovne, dio vazduhoplovnih jedinica, a kopnene jedinice, tenkovi, sve je ostalo na prostoru Bosne i Hercegovine.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala.

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: I svi oficiri su primali plaću iz budžeta Jugoslavije do prije, možda, godinu dana, a i sadašnji načelnik Generalštaba Vojske Republike Srpske je penzionisani general Vojske Jugoslavije.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Vi ste malopre kazali da ste prvi put u martu 1992. godine čuli za srpski Krizni štab, za srpske krizne štabove. Je li tako?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Jeste.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: E, ali ste ovde u svojoj izjavi ranije rekli: "Nemam podatke o uključenosti Srpske demokratske stranke ili srbijanskog MUP-a u stvaranju ili organizovanju ovih kriznih štabova, nemam informacija ni o uključenosti oficira 17. korpusa ili drugih oficira JNA". Je li to tačno?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: To je tačna izjava.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Je li tačno da nemate nikakvih informacija o ubacivanjima Državne bezbednosti srbijanskog MUP-a u JNA, kako ste ovde ranije izjavili?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Da nemam podataka o uključenju srbijanskog MUP-a o? Nisam, nisam to...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To stoji u vašem iskazu. Da li se sećate da ste to izjavili? I, takođe, ovo, otprilike bih sa tim završio, rekli ste ovako: "Što se tiče uloge MUP-a mogu da kažem da je većina srpskih pripadnika MUP-a BiH-a napustila određeno mesto nakon događaja u Bijeljini, početkom aprila 1992. godine i otišla na teritoriju pod kontrolom bosanskih Srba gde su oformili srpski MUP, u okviru Republike Srpske".

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: To je tačna izjava.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A je li tačno, još samo ovo da vas pitam, da nemate nikakvih informacija o ulozi Vojske Jugoslavije u vreme pada Srebrenice 1995. godine?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: I to je tačno, jer nisam bio na tom prostoru.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Hvala.

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam dva prigovora koja želim da uđu u zapisnik dok je ovaj svedok ovde. Prvi prigovor se odnosi na vas. Naime, vi ste odbili da se na javnoj sednici izgovori bilo kakva reč u vezi sa dokumentom, u vezi sa sudskim dokumentom koji ukazuje na ratne zločine.

SUDIJA MEJ: Potpuno ste u pravu. Međutim, to je deo sudskog zapisnika. Da čujem vaš drugi prigovor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovaj svedok je u svom javnom iskazu govorio...

SUDIJA MEJ: Ne, ne. Mi ovde nismo zato da bismo slušali vaše govore. Vodili ste jedno vrlo dugačko unakrsno ispitivanje. Mi smo doneli odluku po stvarima koje ste pokrenuli. Ako imate drugi prigovor iznesite ga, a ako ne, preći ćemo na dodatno ispitivanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Druga moja primedba, za koju mislim da treba da uđe u zapisnik se odnosi na činjenicu da je ovo već, po mojoj evidenciji, a sigurno će ih biti još više, 38 ili 39 svedok koji osporava ono šta piše u njegovoj izjavi. On je izjavu dao 20. aprila 2002. godine. On je osporio da je ikad rekao ono šta je...

SUDIJA MEJ: Saslušali smo ono šta ste rekli. Međutim, to nije nešto čime možete da prekidate saslušanje svedoka. O tome možete da iznesete svoja zapažanja i komentare kad za to dođe vreme. To nije predmet prigovora. Gospodine Grum.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo da završim...

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ako svedok pravi svoju izjavu on sigurno ne pravi sažetak. Vi ste meni ovde ograničavali mogućnost da ga ispitujem u vezi sa Patriotskom ligom naroda iako u sažetku u tački 5, on govori...

SUDIJA MEJ: Ne, ne. Ponovo držite govore. Ja uopšte ne shvatam u čemu je vaš prigovor. Razjasnite to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Na moja pitanja o Patriotskoj ligi naroda govori, zapisao sam: "Ja to ne znam", a ovde u sažetku on govori da je ta Liga, koju su osnovale nesrpske civilne vlasti...

SUDIJA MEJ: Ugasio sam vam mikrofon. Što želite da Pretresno veće uradi?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da se napravi istraga ko sastavlja ove stvari koje se kasnije pokazuju kao potpuno kontradiktorne u iskazima svedoka. I to nije prvi svedok nego čitava gomila svedoka.

SUDIJA MEJ: U redu, čuli smo vaš prigovor. Gospodine Grum.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, vrlo često se događa da se svedoci suočavaju sa izjavama koje su nekoliko godina stare. Njihovo sećanje se možda razlikuje u to vreme. Možda su napravili neke greške? Procedura je takva da se izjava da svedoku uvek da pročita putem prevodioca. Oni nikada ne vide izjavu na svom jeziku. To su sve stvari koje mogu da se pokrenu za vreme unakrsnog ispitivanja. Gospodin Milošević je to u potpunosti iskoristio i na Pretresnom veću je da o tome odluči.

SUDIJA MEJ: Nisam mislio da odgovorite na prigovor, ali kad već jeste sada ću i ja nešto da kažem o tome. Ovo su stvari koje optuženi može da istakne kada za to dođe vreme i kada se bude sagledavala težina koja će se dati iskazu svedoka. Ovo su veoma dugačke izjave i nije neuobičajeno da svedok ima drugačije sećanje.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC GRUM

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, zbog prvih nekoliko pitanja želeo bih da pređemo na privatnu sednicu

(privatna sednica)

TUŽILAC GRUM – PITANJE: B-1493, gospodin Milošević vam je rekao da je Arkan otišao u Bijeljino na Mauzerov poziv i na poziv lokalnog rukovodstva. U svrhu mog pitanja, pretpostavimo da je to istina. Moje pitanje je sledeće, ukoliko je to istina da li to umanjuje ili negira obavezu JNA u pogledu iznenadnog pojavljivanja naoružanih ljudi u Bijeljini?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Pretpostavimo da je Mauzer zvao Arkana u Bijeljino, ali to je, svakako, bila specijalna paravojna jedinica. To ne umanjuje obavezu komandanta Druge vojne oblasti da reaguje i da preduzme mere protiv osoba koji su došli iz druge države.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodin Milošević vam je postavio pitanje koje ću da pročitam, kao i vaš odgovor. Posle toga želim da vam postavim pitanje koje iz toga proizilazi. Pitanje gospodina Miloševića je bilo sledeće. "Da li je JNA bila jedina legalna oružana snaga i želim da naglasim reč legalna?" Vaš odgovor je bio: "Jugoslavenska narodna armija bila je jedina legalna oružana snaga na teritoriji Jugoslavije". Izgleda da ste se vi i gospodin Milošević složili u vezi sa tim. E sada moje pitanje. Da li je JNA i komanda JNA koje su bile odgovorne za područje Srbije i u kojima su pojedinci, kao što je Arkan u Erdutu i kao što je Šešelj, okupljali ljude, naoružavali ih i obučavali ih pre nego što će da ih pošalju u Bosnu, da li je JNA na tim teritorijama, takođe, imala obavezu u pogledu na ove oružane formacije?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: JNA, prije svega, te jedinice su obučavane u centrima JNA. Obučavane su od oficira JNA i JNA ih je pripremala praktično za to.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je to predstavljalo kršenje zakona i propisa koji se odnose na JNA?

SVEDOK B-1493 – ODGOVOR: Potpuno, jer Jugoslovenska narodna armija

ja nije smjela ni obučavati ni naoružavati jedinice koje nisu u njenom formacijskom sastavu.

TUŽILAC GRUM: Nemam više pitanja.

SUDIJA MEJ: Gospodine B-1493, ovim se završava vaše svedočenje pred Međunarodnim sudom. Ja vam se zahvaljujem što ste došli da svedočite i sada možete da idete.

SVEDOK B-1493: Hvala.

SUDIJA MEJ: Dok čekamo sledećeg svedoka, dozvolite mi da spomenem sledeću grupu svedoka po Pravilu 92bis koji se tiču Hrvatske. Njihove izjave se uglavnom odnose na Škabrnju, Knin, Voćin i logor u Jajcu. Posmatram ih u hronološkom redu C-1072, C-1073, C-1102, C-1160, C-1166, C-1186, C-1192, C-1202 i C-1205. Mi ćemo ova pitanja da obradimo tokom ove nedelje na najprihvatljiviji način.

TUŽILAC NAJS: Hvala, časni Sude. Pokušaćemo time da se bavimo sutra. Možda je tako naročito ukoliko se budem bavio pitanjem obelodanjanja dokumenata uopšte. Tada ću biti u poziciji da to uradim. Sledeći svedok je svedok koji će da govori samo na javnoj sednici tako da će Pretresno veće da bude zadovoljno. To je Morten Torkildsen (Morten Torkildsen). Za potrebe zapisnika reći ću koji je značaj njegovog izveštaja, ali će Pretresno veće, naravno, traži da se prati samo njegov drugi izveštaj kao i indeks dokaznih predmeta. Nameravam kratko da se bavim samo jednom grupom dokaznih predmeta i nadam se da će to biti jedno vrlo jasno i precizno glavno ispitivanje. Postoji pun izveštaj i mislim da nije potrebno praviti dalje sažetke. Dok čekamo svedoka, a u korist novinara i drugih koji su upoznati sa celokupnim materijalom, treba da ih upoznam da je svedok Morten Torkildsen dao Tužilaštvu svoja dva izveštaja. Prvi izveštaj se odnosi na Kosovo koji se odlukom Pretresnog veća neće uvrstiti u spis, mada će tri dokumenta koji iz njega proizilaze biti prihvaćeni i biti dodati onim dokumentima na koje se oslanja drugi izveštaj. Drugi izveštaj se bavi Hrvatskom i Bosnom i neki njegovi delovi će biti prikazivani na grafoskopu. Sa druge strane, naročito novinari će imati tu priliku da vide ceo izveštaj ukoliko su posebno zainteresovani da istraže određene detalje. Kao dodatak ovim materijalima može da se pronađe biografija ovog svedoka. Predata je 21.

juna. Bilo bi dobro da na grafoskopu prikažemo jednu ili dve strane ove biografije onda kada ga kratko budem ispitivao o njegovom iskustvu.

SUDIJA MEJ: Dok ga čekamo da se pojavi, bilo bi dobro da se pozabavimo brojevima dokaznih predmeta. Koji će biti sledeći broj za ovaj izveštaj Tužilaštva?

sekretar: To je P426.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, sekretar i gospođa Vi (Wee) su nam pomogli kako bismo na najbolji način pripremili ove dokazne predmete, kao i vaš pravni oficir Gideon Boas (Gideon Boas). Ovde imamo listu dokaznih predmeta o kojima će Pretresno veće da donese odluku. Ovu stvar treba vrlo jasno postaviti naročito u korist onih koji su možda već videli čitav izveštaj. Pretresno veće je isključilo iz razmatranja jedan ili dva paragrafa iz ovog drugog izveštaja. U svetlu brisanja delova iz tog izveštaja i prihvatanja tri dokumenta iz prvog zahtevano je da se ima jedan sveobuhvatan indeks koji se, mislim, nalazi ispred vas. Taj indeks će nas voditi kroz tabulator 61. Izvinjavam se, 65. Sada je samo u rukama Pretresnog veća da li će ovaj indeks dokaznih predmeta, kao i one pridružene dokazne predmete da prihvati i da postanu deo dokaznog broja 426, ili treba da budu odvojeni.

SUDIJA MEJ: Mislim da izveštaj treba da se odvoji. Čini se da je mnogo bolje da postoji odvojeni registrator. Da li je to ono šta ste predložili?

TUŽILAC NAJS: Trenutno jedina stvar koja je protiv toga je sledeća. Ukoliko pogledate u sam indeks prvi dokazni predmet u njemu je baš ovaj drugi izveštaj.

SUDIJA MEJ: Ne bi iziskivalo veliki trud ako bih rekao da je sledeći dokazni broj 427. I, gospodine Najs (Nice), molim vas, nemojte da se brinete oko tabulatora 1.

TUŽILAC NAJS: U redu. Dakle, broj je 427. Pretpostavljam da biografiji možemo da damo broj 428.

SUDIJA MEJ: Može li sada svedok da se pojavi?

TUŽILAC NAJS: U svakom slučaju bih želeo da svaki put kada poslužitelj bude stavljao određene strane na grafoskop da i svedok ima te dokumente ispred sebe.

SUDIJA MEJ: Neka svedok da svečanu zakletvu.

SVEDOK TORKILDSEN: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li može da se kopija dokaznog predmeta 428, to je biografija svedoka, postavi na grafoskop. Na strani 1, gospodine Torkildsen, piše da ste magistrirali špediciju, trgovinu i finansije, u paragrafu 2 stoji da ste diplomirali menadžment na Univerzitetu u Mančesteru (University of Manchester), u paragrafu 3 da ste od 1989. godine bili oditor za finasijske transakcije, paragraf 4, od 1989. godine do 1992. godine bili ste viši revizor u odeljenju za reviziju grada Osla (Oslo), paragraf 5, od 1992. godine do 1994. godine viši oficir za kontrolu u norveškom direktoratu za takse, gde ste sprovodili različite detaljne kontrole. Druga strana, paragraf 6. Znam da brzo prelazimo preko ovoga, ali je ovo materijal koji je Pretresno veće već videlo. Paragraf 6. Od oktobra 1994. godine do 2 aprila...

SUDIJA KVON: Ne, to nije to.

TUŽILAC NAJS: Vi ste na pogrešnoj strani.

SUDIJA KVON: Molim poslužitelja da pronade svečanu izjavu gospodina Torkildsena.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Od tri strane, iz nekog razloga ste dobili samo dve. Uzmite te dve strane i ja ću vas upućivati... Od oktobra 1994. godine do aprila 2000. godine bili ste specijalni kontrolor u Norveškoj nacionalnoj ustanovi za istraživanje i procesuiranje kriminala protiv privrede i ekologije (Norwegian National Authority for Investigation and Prosecution of

Economic and Environmental Crime) i vidimo da ste se vi tamo bavili raznim finansijskim istraživanjem koji se tiče privrednog kriminala i da ste pratili trag monetarnih transakcija, takođe da ste tokom vaše karijere dobili neka specijalna ovlašćenja koja vam je dala Vlada Velike Britanije (United Kingdom). Je li to tačno?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U sledećem paragrafu se vidi da ste radili na jednom velikom predmetu o korupciji u UNICEF-u (United Nations Children's Fund). To ste istakli u paragrafu 7 vaše biografije.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zatim, molim vas, paragraf 8 i da pređemo na drugu stranu. Pri vrhu strane stoji da ste onda bili poreski revizor u Norveškoj (Norway) i da ste radili sa finansijskom policijom i da ste usmeravali njihove istrage. Onda, u paragrafu 9 stoji da ste vi pisali izveštaje za Sud. Od januara 2000. godine pa do sada radite kao islednik po finansijskim pitanjima ovde u Tužilaštvu. Je li to tačno?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I vi ste pripremili izveštaje koji su dostavljeni Sudu i pregledali ste tokom tog posla više od 10.000 strana da biste došli do zaključaka do kojih ste došli?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, verovatno čak i više od toga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, sada možemo to da sklonimo sa grafoskopa i da damo svedoku primerak njegovog drugog izveštaja. Molim poslužitelja da odgovarajuće strane o kojima budemo diskutovali stavimo na grafoskop tako da mogu da se vide. Gospodine Torkildsen, ja ću vam postaviti samo ograničen broj pitanja i to će potrajati možda pola sata, ne više. Molim vas pogledajte stranu 3 pri dnu vašeg izveštaja i ovde pod rimskim brojem dva stoji kratak rezime zaključaka. Vi ste pregledali razna dokumenta i da li ste na osnovu toga zaključili da su SFRJ i Republika Srbija pružali finansijsku i materijalu podršku delovima koji su se nalazili pod kontrolom Srba u Hrvatskoj od 1991. do 1995. godine i u Bosni i Hercegovini između 1992. i 1995. godine?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, tako je. Pregledavajući dokumenta ja nisam video nikakav drugi izvor za spoljno finansiranje Republike

Srpske i Republike Srpske Krajine sem onih koji su se nalazili u Saveznoj Republici Jugoslaviji i u Republici Srbiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sad paragraf 6. Da li je ta podrška bila usmerena i bila namenjena srpskim vojnim jedinicama i srpskoj civilnoj vlasti u tim područjima?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I da je to imalo oblik direktne finansijske pomoći, vojne opreme, hrane, pomoći u ljudstvu i ekspertima?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U paragrafu 9, stoji da po vašem mišljenju i uzimajući u obzir vaše iskustvo, vi ste zaključili da je finansiranje armije Republike Srpske i armiju Republike Srpske Krajine koji su poznati kao VRS i SVK dolazilo iz jedinstvenog plana finansiranja za sve tri srpske armije?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada u paragrafu 10 stoji da je SFRJ pružala finansijsku i materijalnu podršku Vojski Republike Srpske i Republike Srpske Krajine tako što je pružila direktnu pomoć u vojnom materijalu i plaćala plate oficirima u tim vojskama?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste takođe obradili pitanje budžetskih deficita. Možete li da nam ukratko kažete o čemu se tu radi?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da. Savezna Republika Jugoslavija, SRJ je pokrivala budžetske deficite Republike Srpske i Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tačka 11 navodi sledeće, a to je da bi se olakšalo pružanje ove podrške od strane SFRJ, privrede SFRJ, Republike Srpske, Republike Srpske Krajine su bile organizovane u jednu strukturu koja najbolje može da se opiše kao ekonomska i monetarna federacija. Je li to neki termin koji ste vi uveli ili taj termin postoji u stručnoj literaturi?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: To je delimično jedan termin koji se spominje i u drugim dokumentima, ali to je nešto što postaje očigledno naročito na osnovu jednog od dokumenata koji su pridodani uz moj izveštaj, a to je izveštaj gospodina Miletića, koji je bio guverner Narodne banke Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali, oprostite, to je onaj izveštaj koji nije usvojen. Ne, zapravo jeste.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači to je jedan termin koji ste vi uveli, ali je korišćen i u drugim dokumentima?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, korišćen je u dokumentaciji koja je priložena uz moj izveštaj. Spominje se da se radi o monetarnoj uniji i nečemu što vrlo naginje ekonomskoj federaciji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U paragrafu 12 vi koristite terminologiju koja se ponavlja tokom celog izveštaja i tu spominjete "primarnu emisiju" i to opisujete kao štampanje novca. Možete li da nam u jednoj rečenici kažete o čemu se ovde radi? Mi ćemo kasnije da se osvrnemo na ekonomske i finansijske posledice korišćenja primarne emisije, ali objasnite nam ovo, za početak.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Najjednostavnije rečeno primarna emisija je zapravo kredit koji izdaje Narodna banka Jugoslavije i to zapravo znači štampanje novca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 11, ne, oprostite, paragraf 13 i dokument pod tabulatorom 11 treba da se stavi na grafoskop. Ne, oprostite. Paragraf 13. Tu vi govorite o srpskom Ministarstvu odbrane i kažete da je ono igralo glavnu ulogu u finansiranju i obezbeđivanju vojne opreme. Hteo sam da vi pogledate jedan dokument čisto da bi se sudije podsetile. Pretresno veće će se verovatno prisetiti ovog dokumenta koji je uveden putem svedoka C-032, 10. marta. Samo da ga pogledamo sada. Molim da se on stavi na grafoskop. Pretresno veće će se setiti ovog dokumenta zato što je bio vrlo slikovito sastavljen u raznim bojama i mislim da ste vi gospodine tek juče videli ovaj dokument.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, tačno je. Ja sam ga juče video po prvi put.

SUDIJA KVON: C-032 je Vasiljević, zar ne?

TUŽILAC NAJS: Ne, to nije bio C-032.

prevodioci: Mikrofon za gospodina Najsa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja sam ugasio mikrofon zato što nisam siguran da je ovaj svedok svedočio na javnoj raspravi, ali vratićemo se na to. Pogledajte sad ovaj dokument. Vaš zaključak, koji ste vi izveli pre nego što je ovaj dokument uveden u dokazni materijal je da je srpsko Ministarstvo odbrane igralo ključnu ulogu u finansiranju i obezbeđivanju vojne opreme Srbima u Hrvatskoj i vi ste rekli sledeće, gospodine Torkildsen: "Taj zadatak nije sprovodilo srpsko Ministarstvo odbrane samo zato što nije imalo svoje vojne rezerve. Ova pomoć se pružala putem saradnje sa JNA i Vojskom Jugoslavije". Vi ste juče videli ovaj dokument, a da pre toga niste videli transkript svedočenja svedoka koji je objašnjavao ovaj dokument pre vas, a svedok koji je o ovome govorio je govorio na javnoj raspravi i zvao se Miroslav Đorđević. Da li se ovo slaže, ovaj dokument, sa vašim zaključkom?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, slaže se i ja ovdé mogu da vidim da je srpsko Ministarstvo odbrane dobijalo puno zahteva sa različitih teritorija koje su se nalazile u Hrvatskoj i bile pod kontrolom Srba tokom 1991. godine i 1992. godine. I kako sam ja ovo shvatio, ni jedno Ministarstvo odbrane samo po sebi nema ni odgovarajuću vojnu opremu ni finansijska sredstva. To znači da su oni prosleđivali ove zahteve JNA koja je zapravo imala vojnu opremu. A što se tiče finansijske pomoći, to je obezbeđivalo srpsko Ministarstvo finansija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Paragraf 14 vašeg izveštaja. Govorite o velikom broju dokumenata koji ukazuju na odluke u pogledu podrške koju su najviši vojne i političke vođe SFRJ i Republike Srbije pružali oblastima u Hrvatskoj i BiH-u pod srpskom kontrolom. Da li se vi konkretno pozivate na ono šta sada vidimo na grafoskopu ili delom C-4682, tabulator 116 onoga šta je sada dokazni predmet 427? Molim vas ukažite nam na ono šta vi mislite da je relevantni deo ovoga i da čujemo vaš rezime, gospodine Torkildsen.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ovo je zapisnik sa sastanka između optuženog i rukovodstva RSK, među kojima su bili Goran Hadžić i Milan Martić. Na ovom sastanku oni planiraju finansiranje, odnosno raspravljaju o tome koje su finansijske potrebe RSK-a za vojsku, za policiju za narednu 1993. godinu i preostala dva meseca 1992. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da je Pretresno veće već videlo ovaj dokument koji je uveden putem jednog drugog svedoka. Vratimo se ponovo na vaš izveštaj, paragraf 15. Navodite sledeći zaključak: "Kada se u drugoj polovini 1992. godine JNA povukla iz BiH-a ona je ostavila Srbe u BiH-u sa

skoro potpunom opremom JNA Druge vojne oblasti". Komandant nove vojske Ratko Mladić naveo je u svom izveštaju u decembru 1992. godine sledeće: "Naša vojska je započela oslobodilački rat kao jedna od retkih u istoriji, koja je imala solidnu materijalnu bazu pogotovo što se tiče teške opreme i rezerve hrane". Da li vi tvrdite da je ova konkretna primedba podržana pismenom izjavom koju je dao optuženi, odnosno koju možemo da nađemo u dokumentu 4(C), sada pod tabulatorom 3? Hvala. Molim vas, pogledajte ovo, gospodine Torkildsen, na grafoskopu i ukažite nam na relevantan paragraf.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: To je paragraf na drugoj strani prevoda. Mislim da sada prelazimo već na treću stranu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas drugu stranu.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Naročito je zanimljiv drugi paragraf koji počinje rečima: "Što se tiče sredstava koja su utrošena na oružje, municiju i druge potrebe Vojske Republike Srpske i Republike Srpske Krajine ovi troškovi predstavljaju državnu tajnu zbog državnih interesa. Naime, ti interesi se ne mogu navesti u Zakonu o budžetu koji je javni dokument. Isto se odnosi i na rashode koji su posledica dostavljanja opreme kako bi se obezbedilo sve, od igle do teškog naoružanja za potrebe bezbednosnih snaga i specijalne anti-terorističke jedinice, od lakog naoružanja do helikoptera i druge vrsta oružja koje su i dalje gde su bile do sada. To nije javno izneseno budući da se radi o državnoj tajni kao i sve drugo šta je dostavljeno Vojsci Republike Srpske".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je izjava koju je dao optuženi dok je bio u pritvoru. Da li je to tačno?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, 2. aprila 2001. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je jedan od tri dokumenta koji su deo prvog izveštaja koji je Pretresno Veće usvojilo u sudski spis. Sada ću da pogledam jedan određeni broj paragrafa u vašem izveštaju. Reč je o strukturi vašeg izveštaja. Naime, na strani 5, pod rimskim brojem 3 govorite o finansiranju JNA za vreme 1991. godine i 1992. godine. Ovaj deo se sastoji samo od nekoliko strana. Skrećem vam pažnju na šestu stranu, paragraf 19. Kada je reč o ovoj konkretnoj temi vi se pozivate na stenogram, jednog sastanka Predsedništva koji je održan 21. avgusta 1991. godine, a razgovaralo se o nedostatku prihoda u budžet SFRJ i finansiranju JNA. Vi tu iznosite gledište

Ante Markovića koji je bio predsednik SIV-a. Molim vas da podsetite Pretresno veće šta je to SIV i možda da nam ukratko navedete o čemu se govori u paragrafu 19 i u citiranom delu paragrafa 19.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Gospodin Marković je bio zadnji premijer SFRJ, a Savezno izvršno veće je savezna vlada. Oni su razgovarali o finansiranju budžeta SFRJ u to vreme. Problem je bio u tome što su se razne republike povlačile i nisu više uplaćivale doprinose u ono šta je bio savezni budžet. Prema tome, oni su morali da nađu neka druga sredstva finansiranja, a jedina alternativa je bila da to finansiranje ide preko Narodne banke Jugoslavije, dakle, primarna emisija novca, odnosno štampanje novca kako bi se finansirao savezni budžet.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Relevantni citat može da se vidi na strani 7 vašeg izveštaja. Jedan od prednosti ovog dokumenta je da je on javno iznet. Hteo bih da vam skrenem pažnju na nešto šta je, možda, greška. Vi verno navodite prevod koji ste dobili i spominjete ime Pelivan. Međutim, tu je izgleda jedna greška, jer se spominje Slobodan Pelivan, a zatim Jure Pelivan. O čemu se radi?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Umesto Slobodan Pelivan treba da stoji Jure Pelivan. Dakle, u oba navrata imamo istu osobu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Dakle, to je ispravka na strani 7, a to je, ustvari, prevod koji ste vi samo verno preneli u vaš izveštaj.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nastavljamo zbog onih koji su već videli ovaj dokument. Važne stvari se iznose na strani 9, u paragrafu 23 koji ide dalje na stranu 10, na kojoj se nalazi i paragraf 24, pod rimskim brojem četiri, a naslov je: "Stvaranje monetarne federacije i njen uticaj na finansiranje oblasti pod srpskom kontrolom u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini" (The creation of a monetary federation and its impact on the financing of the Serb-controlled districts in Croatia and Bosnia and Herzegovina). To je i najveći deo vašeg izveštaja i u vezi sa tim bih se usredsredio na nekoliko paragrafa. Možda biste ukratko mogli da rezimirate paragrafe 30 i 31 sobzirom da ovde nema nikakvih dokumenata na koje bih želio da skrenem pažnju Pretresnom veću.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ono šta se dogodilo u pogledu restrukturiranja bankovnog sistema je da su RSK-a i RS osnovale svoje narodne banke. Obe banke bile su podređene Narodnoj banci Jugoslavije.

Zahvaljujući toj koordinaciji, odnosno tom podređenom odnosu bilo je moguće na raspolaganje staviti primarnu emisiju novca Republici Srpskoj i Republici Srpskoj Krajini. To je, dakle, ta jedinstvena monetarna unija i završna faza, koja se desila početkom 1994. godine kada je ista valuta počela da se koristi u sve tri oblasti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala lepo. Strana 13, paragraf 37. Opet nemamo nikakvih dokumenata, pa nam vi ukratko iznesite o čemu se ovde radi, gospodine Torkildsen.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Zadatak ove stvorene monetarne unije je bio da se osigura novac za RS i RSK-a, takođe da se omogući način prometa tim novcem, odnosno da se osnuju kancelarije SDK-a, Služba društvenog knjigovodstva koja je funkcionisala na čitavoj teritoriji RS, RSK-a i sve to zajedno povezivala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uskoro ćemo da vidimo dokument koji govori o tome, a sada me zanima paragraf 39, na strani 14. Vi tu, gospodine Torkildsen, kažete da ste pogledali izveštaj. Izveštaj je dokument 4769 koji je napisao Milivoje Miletić, tada direktor Narodne banke Jugoslavije, koja se nalazila u NBRŠ. Recite nam šta znači ova skraćenica NBRŠ?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Narodna banka Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, između 4. i 8. aprila 1994. godine Miletić analizira restrukturiranje sistema narodnih banaka i govori o tri faze procesa restrukturiranja. U vezi sa ovim paragrafom mogli bismo da pogledamo nekoliko dokaznih predmeta i to redom. Prvo, tabulator 32, C-4712. Dok čekamo da se ti dokumenti postave na grafoskop, da bismo uštedeli na vremenu, Pretresno veće možda može da pogleda paragraf 111, na strani 40 izveštaja svedoka gde se spominje isti taj dokument. Svedoku ću da ostavim detalje, a vama ću samo da pročitam ukratko o čemu se radi. Dakle, u paragrafu 111 se spominje dokument čiji je naslov: "Analiza borbene gotovosti i aktivnosti Vojske Republike Srpske u 1992. godini." Datum je april 1993. godine, a iz izveštaja se jasno vidi do koje mere su SRJ i JNA podržavali VRS 1992. i 1993. godine. Gospodine Torkildsen, recite nam ukratko o čemu se ovde radi. Mislim da će dokument da bude stavljen na grafoskop i da ćemo da vidimo relevantni deo, onaj koji me sada zanima.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Strana 128 dokumenta, pri dnu. Tu je relevantan deo. Izveštaj govori o aktivnostima Vojske Republike Srpske 1992. godine, a sadrži i jedan deo koji se odnosi na finansiranje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Za one koji prate verziju na BHS-u ovo se nalazi na strani 112.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Spominje se, takođe, i jedan iznos pri dnu strane koji je, zapravo, planirani rashod, odnosno troškovi za Vojsku Republike Srpske 1992. godine. Cifra je 53 milijarde dinara. Sledeća strana molim vas. Želim samo da napomenem da je budžet Vojske Republike Srpske bio zapravo deo budžeta Republike Srpske, kao što je slučaj i u svakoj drugoj zemlji. Pri vrhu strane možete da vidite šta su potrošili do 28. februara 1993. godine, dakle, više od 81 milijarde dinara. Dole se navodi pregled svih ovih troškova i rashoda i videćete da izvršenje personalnih rashoda predstavlja više od 50 posto ukupnih troškova. Kad kažem personalni troškovi mislim prvenstveno na plate za vojsku i drugu vrstu podrške koja se pružala. Mislim da na sledećoj strani možemo da vidimo tačno koliki je bio broj vojnika koji su služili u Vojsci Republike Srpske 1992. godine. Da, stoji da je budžet predložen za vojsku koja ima 100.000 vojnika. Međutim, broj je bila 212.000.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Spominje se i hiperinflacija. Želite li da se na to, kao i na njene posledice na ekonomiju i finansije osvrnete sada ili kasnije?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Radije bih o tome govorio kasnije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li postoji još nešto u vašem dokumentu šta bi zahtevalo dodatno objašnjenje?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Kao što sam spomenuo ovaj vojni budžet je bio deo budžeta RS-a i ja sam pregledao godišnje račune RS-a za 1992. godinu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo je jedan od novih dokumenata. Mislim da bi bilo dobro da se pogledaju redom kako su navedeni. Reč je o C-5358, tabulator 59. Ovaj dokument je dodat vašem prvom izveštaju. To je, u stvari, izvod iz Službenog lista Republike Srpske.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, reč je o budžetu za 1993. godinu. Možemo to sada da pogledamo, mada sam ja malopre govorio o godišnjim računima za 1992. godinu, ali sobzirom da je to sada na grafoskopu, reći ću o čemu se radi. Dakle, reč je o poreklu sredstava u budžetu. Ovo je relativno mali iznos u poređenju sa celokupnim budžetom koji se ovde vidi. Takođe, obratite pažnju na član 2 gde se govori o kreditima u iznosu od 729 nečega. Moram da rasvetlim pojam kredita. On se, naime, ovde odnosi na primarnu emisiju Narodne banke Jugoslavije u Beogradu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda ovo zahteva dodatno objašnjenje. Šta znači kredit u kontekstu primarne emisije, odnosno štampanja novca?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ako pogledate izveštaj Miletića, odnosno ako bismo mogli da ga stavimo na grafoskop, pa ću vam to objasniti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Svakako, to je dokument 4712, tabulator 32.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Oprostite gospodine Najs, rekao sam vam pogrešan broj dokaznog predmeta. To je dokazni predmet 4769.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, tako je.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: I to bi trebao da bude prvi dokument u okviru tog dokaznog predmeta.

SUDIJA KVON: Pod kojim tabulatorom se nalazi?

TUŽILAC NAJS: To je dokument 4769, tabulator 14.

SVEDOK TORKILDSEN: To je paragraf koji počinje rečenicom: "Prva faza funkcionisanja Narodne banke Republike Srpske" i malo niže stoji da je bilo normalno da se izdaje primaran novac na osnovu prethodnih iskustava, koji uglavnom potiču od Narodne banke Jugoslavije. Onda malo niže stoji da je između ostalog od druge polovine 1992. godine, pa na dalje primarni novac izdavan kroz banke i budžet tako da na dan 31. decembra 1992. godine saldo kredita po primarnoj emisiji iznosi 77,8 milijardi dinara. Otprilike 14,3 posto ovih kredita ili 11,1 milijardi dinara su bili izdati putem banaka, dok je ostatak ili 85,7 posto, što iznosi 66,7 milijardi dinara, izdat kroz budžet Republike Srpske.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sav novac iz primarne emisije se, znači, distribuira na dva navedena načina. Da li postoji neki značaj u tome što se razlikuju ova dva načina?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ne. Zapravo pare su se davale da bi se pokrio budžetski deficit Republike Srpske zato što oni nisu imali izvor prihoda, nisu mogli da razrežu poreze i tako dalje, da bi pokrili svoje rashode.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači krediti koji se spominju u prethodnom dokumentu ovo opravdavaju i, zapravo, oni znače da je vršena primarna emisija novca. To proističe iz tog dokumenta.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Tako je. Ukoliko se vratimo na taj dokument, na revidirani budžet za 1993. godinu videćemo, takođe, da je skoro sav taj novac išao na finansiranje armije Republike Srpske.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dokazni predmet koji sada gledamo je opisan u vašem izveštaju u paragrafima 45 i 50. Da bismo uštedeli vreme možda biste samo mogli da nam kažete šta tamo stoji. Da li želite još nešto da se stavi na grafoskop?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Skrećem vašu pažnju na ono šta piše u paragrafu 45 vašeg izveštaja, a to je da program koji je opisao Miletić stvorio jedinstvenu monetarnu regiju koja je uključivala Saveznu Republiku Jugoslaviju, Republiku Srpsku i Republiku Srpsku Krajinu i da je to sve stupilo na snagu u martu 1994. godine. Nacionalna banka Republike Srpske je dobila pohvalu od Miletića zato što, kao zvanično platežno sredstvo novi dinar apsolutno funkcioniše na teritoriji Republike Srpske. Da li možete nešto da dodate na to?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: U to vreme su imali jedinstvenu zajedničku monetu za sve tri regije, a ona se nalazila pod kontrolom Narodne banke Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi to opet spominjete u paragrafu 50, na strani 18 vašeg izveštaja gde se vi pozivate na zapisnik sa sastanka Saveta guvernera iz maja 1994. godine i to se vidi i u dokaznom predmetu 4769 i 4779 i u zapisniku se kaže da sve tri banke funkcionišu kao tri glavne filijale Narodne banke Jugoslavije, oprostite, dve banke funkcionišu na taj način i te dve banke sprovode odluke Narodne banke Jugoslavije. I guverneri Narodne banke Republike Srpske i Narodne banke Republike Srpske Krajine su ljudi koji moraju da prisustvuju sastancima, ali nemaju pravo glasa što samo učvršćuje vaš zaključak da je ovde došlo do jedne kompletne integracije, zar ne?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da. Tu je postojala integracija i to je bio jedan odnos podređenosti, što znači da su narodne banke Republike Srpske i Republike Srpske Krajine bile apsolutno podređene Narodnoj banci Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala vam. I sada bih želeo da pogledamo sledeća dva dokumenta, B-4647 koji se nalaze pod tabulatorom 33. Ovde

se radi o odluci Vlade Republike Srpske o tome da se uzme kredit od Narodne banke da bi se pokrile određene potrebe Republike. Šta imate da kažete o ovom dokumentu?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: U budžetu Republike Srpske nije bilo dovoljno sredstava. Prema tome, oni su morali da se zaduže i da od Narodne banke uzmu kredit. Ali kad kažem ovde "Narodna banka" onda mislim na Narodnu banku Republike Srpske. Sredstva koja su oni pozajmili za budžet Republike Srpske potiče od primarne emisije iz Beograda i svote koje se ovde spominju manje ili više se uklapaju u one cifre koje se navode u izveštaju gospodina Miletića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I kada kažete "manje ili više" recite nam šta to znači, kolika je razlika?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ja mislim da je cifra koju spominje Miletić 66,8 milijardi dinara, a ovde se spominje svota od 56 milijardi.

SUDIJA MEJ: Kažite kada mislite da je pravo vreme za pauzu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Želite li još nešto da kažete o ovom dokumentu?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Hteo bih da kažem sledeće. Ukoliko pogledate kamatnu stopu, mislim da ovde stoji 5 posto godišnje, što znači da je ovaj kredit bio pod vrlo povoljnim uslovima, takoreći poklon i da je on stupio na snagu već 15. decembra 1998. godine, što znači da je u uslovima hiperinflacije kad su oni to otplatili, zapravo, ta svota nije ništa iznosila. Recimo, u septembru 1993. godine inflacija je već bila ogromna na mesečnom nivou i mislim da je jedna nemačka marka tada iznosila 86 miliona dinara. Prema tome, iako je ovo 1992. godine bila ogromna cifra u trenutku kada je ovaj kredit otplaćen to više nije predstavljalo ništa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I ovi zaključci mogu da se nađu u paragrafu 76 vašeg izveštaja.

SUDIJA MEJ: Idemo na pauzu od 20 minuta. Gospodine Torkildsen hteo bih da vas zamolim da tokom ove pauze i bilo koje druge tokom vašeg svedočenja ne smete da govorite ni sa kim o vašem iskazu, a to uključuje i zastupnike Tužilaštva.

SVEDOK TORKILDSEN: U redu, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Pauza od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Torkildsen mi smo sada već pogledali vaš ukupan zaključak koji se nalazi pod tabulatorom 11, dokument C-4682, ali sada, gledajući suštinu tog dokumenta i pošto se radi o razgovoru sa optuženim možda biste mogli da kažete još par stvari vezano za to. Vidimo u paragrafu koji se vidi na ekranu da je optuženi Milošević prihvata koncept formiranja sistema odbrane Krajine na osnovu onoga šta ovde piše. Ja neću sada to da čitam. Preći ćemo samo na finansijski aspekt ovoga. Šta biste vi rekli na to?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: U poslednjoj rečenici ovde stoji da će to biti izvršeno putem Ministarstva odbrane Republike Srpske Krajine i Ministarstva odbrane Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Sada molim vas da pređemo na dno te strane. Molim poslužitelja da nam taj deo stavi na grafoskop gde piše: "Problem obezbeđenja planiranih mera za ovu godinu je proistekao zbog toga što Ministarstvo odbrane Republike Srbije nema dovoljan priliv novca". Sada vas molim da pređemo na drugu stranu i tamo piše da se tražilo od predsednika Vlade Republike Srbije da interveniše i da se obezbede sredstva na osnovu gorenavedenog zahteva i on se sa tim složio. "Na osnovu gorenavedenog zahteva ja tražim da Ministarstvo odbrane Republike Srbije planira neophodne mere za finansiranje odbrane Republike Srpske Krajine u 1993. godini da bi se obezbedio priliv sredstava za ovu godinu što bi bilo 200 miliona do kraja ovog meseca i 150 miliona do 5. decembra." Šta imate da kažete na ovo?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Jedino šta hoću da kažem je da je ovo rešeno putem primarne emisije. Jedan od dokaznih predmeta koji govori o budžetu Republike Srpske Krajine za prvi deo 1993. godine jasno ovo potvrđuje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, ovo je službena beleška o razgovoru koji je vođen sa optuženim, zar ne?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi vidimo da je Republika Srbija ovde navedena, a ne neko savezno telo?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, tako je, ali je očigledno da je morala da postoji neka saradnja između Savezne Republike Jugoslavije i Republike Srbije, o kojoj ne znam ništa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi smo mojom greškom prevideli dokument pod tabulatorom 65, a to je godišnji račun Republike Srpske za 1992. godinu. Da li biste želeli nešto da nam kažete o tome?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ukoliko pogledamo član 1, tu se spominje ukupan ostvareni prihod koji iznosi 18, nečega, ne vidim celu cifru i vidimo da je ukupan rashod mnogo veći od toga. A onda imamo i jednu rubriku koja se zove: "Ne pokriveni rashodi", i ovi ne pokriveni rashodi su se finansirali iz primarne emisije. Sada bih želeo da vas ponovo podsetim na onaj kredit, dobijen 8. avgusta 1992. godine, videli smo taj dokument na grafoskopu, kao i ono šta se odnosilo na revidirani budžet za 1993. godinu, koji smo, takođe, videli na grafoskopu. Sve zajedno ukazuje da su se ove ne pokrivenne stavke finansirale putem primarne emisije. Takođe bih hteo ponovo da vas podsetim na izveštaj Miletića gde on procenjuje da je 66,8 milijardi dinara izdvojeno za budžet Republike Srpske.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tabulator 64 molim vas. Pod tim brojem se vidi budžet Republike Srpske Krajine za 1993. godinu. To su tri nova dokumenta koja su uvedena danas. Hoćete li, molim vas, da to komentarišete?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Prvo bih rekao da je ovo budžet, a ne godišnji izveštaj šta znači da je to njihov plan finansija za prvu polovinu 1993. godine. I ovde se spominje da za odbranu teritorija koje se nalaze pod zaštitom UN-a (United Nations) je potrebno 609 milijardi dinara i da je to dobijeno iz dopunskih sredstava Savezne Republike Jugoslavije. I, pored toga, imamo i kredite iz Narodne banke šta nas dovodi do iznosa koji je mnogo veći. Mislim da je ta cifra koja stoji ovde, 2.231 milijardi dinara, šta znači da je ovo opet finansirano iz primarne emisije. I, sve zajedno uzeto, ove dve budžetske stavke predstavljaju više od 90 posto ukupnog budžeta za taj period. Ako pogledamo malo niže na ovom dokumentu i sledeću stranu, stavku koja se zove rashodi, da, eto tu, možemo da vidimo većinu rashoda, troškova koji su planirani u ovom budžetu. Oni su namen-

jeni za obrazovanje i samozaštitu. Onda se kaže da vojne plate predstavlja-ju, otprilike, jednu trećinu ovog iznosa. Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Sada, molim vas, sledeći dokument pod tabulatorom 63. To je budžet za 1993. godinu Savezne Republike Jugoslavije. Mislim da nam fali prva strana prevoda, ali nadam se da fali samo nama, a ne ostalima. Gospodine Torkilsden, možete li da se snađete u ovome?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ovaj budžet je iskorišćen da bi se pokazalo da je metod finansiranja u Saveznoj Republici Jugoslaviji isti, kao i u ovom budžetu. Zapravo, ovo nije budžet, ovo je tekući godišnji obračun za 1993. godinu i to pokazuje manje više, ceo budžet, ili ceo godišnji obračun za Saveznu Republiku Jugoslaviju za 1993. godinu. Vidi se da je to sve finansirano uglavnom putem primarne emisije. Takođe se vidi da se najveći deo budžeta odnosio na vojsku, šta znači za Vojsku Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste kroz analiziranje budžeta Savezne Republike Jugoslavije i godišnje obračune zaključili koje se sume izdvajaju za armije Republike Srpske i Republike Srpske Krajine?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Analizirao sam, ali nisam našao nikakve stavke u budžetu Savezne Republike Jugoslavije koji bi ukazivali na to da su oni finansirali Vojsku Republike Srpske ili Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I po vašem mišljenju, da li je ovo u skladu sa onim šta je optuženi rekao u njegovom dokumentu, a tiče se toga da je neophodno da se ova informacija zadrži kao poverljiva?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, tačno je. Jedina stavka koju sam našao u budžetu Savezne Republike Jugoslavije je stavka u kojoj se spominju sredstva za područje pod zaštitom UN-a, ali to je zapravo jedna vrlo niska svota koja iznosi jedan mali procenat ukupnog budžeta i, po mom mišljenju, to nije moglo da ode za rashode Republike Srpske, odnosno Vojske Republike Srpske ili Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Sada da se vratimo na vaš izveštaj. Ostalo nam je još samo nekoliko dokumenata i onda ću da završim. A sada da pogledamo paragraf 39, na strani 14 vašeg izveštaja. Mislim da možemo da pređemo na paragraf 53, strana 19. Vi ste delimično već odgovorili na ovo, ali možda bi bilo korisno da nam to jednostavnim jezikom objas-

nite i da nam kažete kakav je to bio sistem SDK i sa čim može da se poveže i šta je on, zapravo, obrađivao?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: To je bio sistem plaćanja, transakcija i takođe su obavljali ulogu revizora. Prema tome, primarna emisija je bila kanalisana kroz sistem SDK kada su se ta sredstva stavljala na raspolaganje za Republiku Srpsku i Republiku Srpsku Krajinu, ali u dokumentima se, takođe, spominju problemi sa sistemom SDK, šta znači da on baš nije funkcionisao najbolje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Za nas koji smo naviknuti na elektronski način prometa novca da li je ovaj sistem tako nešto uključivao?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, nešto slično, ali ne znam, na žalost, kako su tehnički modaliteti izgledali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U paragrafu 56 pri dnu strane 19 spominjete govor Karadžića prilikom plebiscita srpskog naroda 1. novembra 1991. godine i pri vrhu strane 206, vašeg izveštaja, citirate sledeće: "Budite spremni da preuzmete odlučno SDK, mislim, imenujte svog čoveka u SDK, pripremite teren. Prvo razgovarajte sa njima, pitajte da li su spremni da rade u tom momentu na način koji nije u potpunosti legalan, u skladu sa pravima i propisima koje ćete im vi, opštinska vlast, dati". Od kakvog je ovo značaja, osim onoga šta je očigledno ovde navedeno, šta je i rekao Karadžić?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Sistem SDK mora da je bio od izuzetne važnosti u smislu novčanih transakcija, jer bi alternativa bila baratanje gotovinom, šta bi, naravno, dovelo do velikih problema.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Strana 22 izveštaja, paragraf 62, tabulator 24 B-3501, paragraf 62. Ovde se spominje odluka koju je donela Vlada Srpske Republike BiH 14. maja 1992. godine o korišćenju sredstava dostupnih iz primarne emisije. Dokument je sada na grafoskopu. Želim da čujem vaš dodatni komentar. Mislim da se sve se to manje više navodi na strani 22, ali da čujem vaš komentar.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, u paragrafu 62. Najvažnije je to da će se primarna emisija koristiti u skladu sa odlukama Narodne banke Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li još nešto želite da kažete u vezi toga?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: U to vreme Narodna banka

Republike Srpske još uvek nije osnovana tako da je ova primarna emisija išla direktno iz Narodne banke Jugoslavije, a ne Narodne banke Republike Srpske.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na strani 25, paragraf 72, skrećete pažnju na jedan dokument koji ne moramo ponovo da gledamo, jer je on već dokazni predmet C-4830 pod tabulatorom 18, dokaznog predmeta 352. Reč je o jednom zahtevu za gotovinom koji Narodna banka Republike Srpske Krajine upućuje Narodnoj banci Jugoslavije. Reč je o iznosu od nekih 10 miliona dinara, šta je tada bio ekvivalent 10 miliona maraka. Vaš komentar?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, ovo pokazuje da je Narodna banka Republike Srpske Krajine još 1995. tražila gotovinu od Narodne banke Jugoslavije. Ja ne kažem da su oni to dobili kao poklon, ali, u svakom slučaju, Narodna banka Jugoslavije je ovde dala gotovinu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kako se približavamo kraju ovog dela vašeg izveštaja koji se tiče finansiranja JNA, oni koji to gledaju i koji su upoznati sa dokumentom treba da znaju da se to nalazi na strani 27, sve do paragrafa 79. Zatim, paragrafi 80, 81, 82 i 83 koje je Pretresno veće isključilo. To nas dovodi do strane 30 vašeg izveštaja na kojoj govorite o: "Inflaciji i vrednosti jugoslovenskog dinara" (Inflation and the value of the Yugoslav dinar). To je, naime, naslov tog paragrafa. Da ne bismo zaboravili možete li da iznesete komentar o vezi primarne emisije, odnosno štampanja novca i inflacije, hiper inflacije i posledica sa tim u vezi?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Način na koji je to uticalo je iznet u dva dodatka mog izveštaja, "A" i "B". Tu, naime, pokazujem kako se vrednost dinara smanjivala u poređenju sa nemačkom markom. Naglasio sam da je u septembru 1993. godine nemačka marka vredela oko 80 miliona dinara. Ekonomisti, inače, imaju običaj da kažu da je primarna emisija novca ekvivalent dodatnim porezima koji se nameću ljudima. To je kao da prebacujete imovinu sa građana na državu. Dakle, to je obično rezultat primarne emisije. Zapravo reč je o jednom transferu imovine sa građana na državu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U ovom slučaju to je korišćeno u ogromnim količinama, odnosno suštinski je korišćeno za finansiranje vojske i vlade na način koji ste vi opisali?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ranije smo videli da je postojala razlika u mišljenju optuženog i Ante Markovića u vezi sa ovim. Učinak hiper inflacije putem štampanja novca na ekonomiju, da li je to nešto šta je opšte poznato i o čemu se dosta piše u stručnoj literaturi?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, imate čitav niz članaka o ovoj temi. Ipak, hteo bih nešto da istaknem. Naime, ja sam nastojao da konvertujem mnoge od ovih dinarskih iznosa u nemačke marke. Međutim, ova konverzija treba da se radi sa puno pažnje, jer je reč o periodu hiper inflacije. Mislim da je najvažnije pogledati budžet i relativne proporcije koje su se finansirale putem primarne emisije, odnosno novac koji je išao za vojsku. Dakle, pogledajte u svakom slučaju te procenite i druge informacije u vezi sa tim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na strani 31, paragraf 89, u delu pod rimskim brojem pet vi govorite o pomoći koju je Republika Srbija pružala oblastima Hrvatske pod srpskom kontrolom. Mislim da nema potrebe da se ovo dodatno objašnjava, tako da prelazimo na stranu 39, rimsko šest, gde me zanima nekoliko stvari. Ovaj deo nosi naslov: "Pomoć koju je Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija pružala oblastima pod srpskom kontrolom u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini" (Assistance to the Serb-controlled districts in Croatia and Bosnia and Herzegovina made by the Socialist Federal Republic of Yugoslavia). Zatim strana 40, paragraf 110 gde iznosite analizu Mladića koji govori o važnosti podrške koju je dobijala VRS i oblasti pod srpskom kontrolom u Bosni i Hercegovini. Ovo je referenca iz Izveštaja iz septembra 1992. godine. Molim vas vaš komentar, mada možemo kasnije da pogledamo, ako bude potrebno i dokazni predmet.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ja sam ovo uključio u svoj izveštaj, jer je finansijska pomoć nešto šta bi trebalo da se stavi u perspektivu. Naravno, očigledno da Mladić ovde govori o transformaciji dela JNA u VRS. Ako to prevedete na finasijski jezik videćete da je reč o ogromnoj količini opreme.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Strana, odnosno paragraf 112 na sledećoj strani sadrži analizu dokaznog predmeta koji se nalazi na prethodnoj strani. Da li želite da iznesete neki komentar ili mislite da ovo govori samo za sebe?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Upućuje se jedna garancija te se spominju neke sume koje su trebale da budu pokrivene primarnom emisijom. Vidite tu spisak troškova koji je iz dokumenta C-4712, a u dnu popisa vidite i naznaku "plate vojnika". Mislim da smo o ovome već na neki način govorili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dokument 4752 pod tabulatorom 52, odnosno strana 42 vašeg izveštaja i paragraf 115 je možda posljednji dokument koji želim da spomenem. To je jedan memorandum iz decembra 1993. godine Čede Radankovića koji je bio načelnik kancelarije SDK-a, za sastanak generalštaba VJ. O čemu on govori, gospodine Torkildsen?

SVEDOK TORKILSDEN – ODGOVOR: Oprostite, koji paragraf?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 116.

SVEDOK TORKILSDEN – ODGOVOR: Ovo se, uglavnom, odnosi na finansijski plan za finansiranje sve tri vojske, RS, RSK i VJ. Dakle, reč je o tome koliko svaka od ovih vojski treba da dobije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možemo da pronađemo relevantan citat u vašem izveštaju. Možda biste mogli i da nam komentarišete sledeće. Ovde iznosite jedan citat: "Mi smo neslužbeno saznali da je gornji iznos, odnosno bilans potreba za 1994. godinu takav da će savezna Vlada biti u stanju da ga pokrije sa samo 850 miliona dolara, umesto sa planiranih 3.290 milijardi." Dakle, to je bilo jedno opšte stanovište. Da li je to bila takva odluka?

SVEDOK TORKILSDEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako možete to da pronađete u dokumentu.

SVEDOK TORKILSDEN – ODGOVOR: Imate jednu fusnotu u izveštaju, imate i broj ERN. To se tu navodi.

TUŽILAC NAJS: To je manje više sve što sam ja hteo da pokrijem sa ovim svedokom. Gospodine svedoče, ostanite tu postavice vam se još neka pitanja.

SUDIJA KVON: Problem je u tome što mi nemamo ERN brojeve u našem dokaznom predmetu.

TUŽILAC NAJS: Ne, časni Sude. Ako bude potrebno mi ćemo da vam ih dostavimo. Nisam hteo da trošim na to vreme, ali dobićete brojeve malo kasnije.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej...

prevodioci: Uključite mikrofona, molim vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne znam čijom greškom, ali ja do sad ove dokazne predmete uopšte nisam video, pa ću vas zamoliti da imate u vidu da ne mogu da ih navodim, ali ću prema svojim beleškama, slušajući svedočenje, da se pozivam i komentarišem, odnosno, postavljam pitanja. A čak ni moj saradnik te predmete nije video. Sad mi je na pauzi, odnosno pred ovu pauzu sekretar vašeg Pretresnog veća dala ovo, doduše, da li je to ranije stiglo ili ne, ja to ne znam. Međutim, neće biti problema osim što možda neću moći da vam kažem o kakvom dokaznom predmetu se radi, jer prvi put vidim ono šta je ovde izlagano. Ali, da ne gubimo vreme. Prvo mi recite koliko ću ja imati vremena za ovog svedoka.

SUDIJA MEJ: Počnite sada i sada imate ovih pola sata, koliko nam je danas ostalo, pa ćemo da razmotrimo koliko vam je vremena potrebno imajući na umu činjenicu da postoji izveštaj u vezi kojeg treba da vodite unakrsno ispitivanje. Ali, u svakom slučaju, sutra ćete sa vašim saradnicima imati priliku da pogledate materijal i moći ćete da pogledate nove dokazne predmete. Ja procenjujem negde dva sata, ako vam je to od pomoći. Ali to je trenutna procena.

TUŽILAC NAJS: Optuženi je imao sve dokazne predmete unapred, a ova tri dodatna dokazna predmeta su mu dostavljena nedavno. Njegovi saradnici su, takođe, bili upoznati sa tabulatorima i šta se pod njima krije, tako da mislim da će moći da se snalazi.

SUDIJA MEJ: Da, ali iz iskustva znamo da je bolje da tabulatori idu redosledom. Gospodine Miloševiću, ako želite da se pozovete na neki broj, molim vas, da date onaj "C" broj koji vi imate, kako bismo i mi mogli da znamo o čemu se radi u našim registratorima, jer, u svrhu zapisnika, mi moramo to da naznačimo. Možda ćemo na to da potrošimo vreme, ali to je tako.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Upravo vam zato skrećem pažnju jer ja, jednostavno te brojeve nemam, ali pošto sam video da se gospodin Torkildsen veoma dobro snalazi u tom svom materijalu neće biti teško da komentarišemo sadržinu njegovih navoda i da raspravimo razna pitanja

koja se tiču te sadržine. Gospodine Torkildsen, vi ste u vašem nalazu naveli da ste diplomirali menadžment i magistrirali špediciju, trgovinu i finansije. Je li tako?

SVEDOK TORKILDTSEN – ODGOVOR: Da, tako je. Imam magisterij iz špedicije, trgovine i finansija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi, molim vas, da li imate bilo kakvu kvalifikaciju iz pravne struke, a posebno vezanu za ocenu raznih dokaza u sudskom postupku?

SVEDOK TORKILDTSEN – ODGOVOR: Nemam nikakvog obrazovanja iz pravne oblasti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Rekli ste, ja vas citiram: "Uspeo sam da uspešno pronađem, identifikujem i izvučem bitne informacija u obliku finansijske dokumentacije, izjava svedoka i drugih dokumenata". Da li možete da tačno navedete prirodu izvora informacija na kojima vi zasnivate te svoje zaključke i da, ustvari, precizirate ovaj svoj navod?

SVEDOK TORKILDTSEN – ODGOVOR: Radi se o dokumentaciji koju smo imali ovde u kući. Ja sam te dokumente analizirao, a ti dokumenti su deo dokaznog materijala koji postoji ovde u Tužilaštvu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vrlo dobro. Ali sad mi recite, molim vas, pošto ja u vašem nalazu, bar onome koji sam čitao, nisam primetio da se pozivate na propise Savezne Republike Jugoslavije i njenih republika članica, da li ja ispravno zaključujem ako iz toga smatram da vi niste koristili tu vrstu izvora, bilo one koji se tiču ustavnog, zakonskog ili podzakonskog nivoa?

SVEDOK TORKILDTSEN – ODGOVOR: Ja sam se koristio zakonima jer, koliko znam, budžeti i godišnji obračuni su predmet zakona koji se objavljuju u Službenom listu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja kad kažem: "Ustavni, zakonski i podzakonski nivo", ne mislim samo na Zakon o budžetu, jer budžet donosi parlament u formi zakona. To nije sporno. Ali ja govorim o propisima, dakle, ustavnog, zakonskog ili podzakonskog nivoa, propisima SFRJ i njenih republika članica. Da li ste osim budžeta gledali druge propise?

SVEDOK TORKILDTSEN – ODGOVOR: Ne, nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li vi smatrate da može biti kompletna i valjana analiza finansiranja aktivnosti državnih organa jedne države iz sredstava te iste države, ako u toj analizi bitno mesto ne zauzimaju pravne norme koje se tiču finansiranja kao i druge relevantne norme?
SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, smatram zato jer mislim da budžet i brojevi govore sami za sebe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. I bez posebnog upuštanja u detalje pravnog sistema Savezne Republike Jugoslavije da li mislite da možemo da zaključimo da ste u izradi vašeg izveštaja došli do zaključka da je iz sredstava koja legalno čine deo prihoda Savezne Republike Jugoslavije finansirano funkcionisanje te iste države, bez obzira na kom nivou, saveznom, bilo republičkom i finansirano, naravno i ostvarivanje određenih privrednih potreba?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, to bi bio uobičajeni način finansiranja. U svakoj jurisdikciji budžet odobrava skupština.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li postoji, bar u vašem saznanju, bilo koja država na svetu koja nema vojsku i policiju i ne finansira iz svojih izvora javnih prihoda?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ja nisam čuo za takvu zemlju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da ste se koristili izjavama svedoka, je li tako?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Nisam koristio izjave svedoka za ovaj izveštaj. On se isključivo zasniva na dokumentima. Izveštaj koji sam napisao i koji se tiče Kosova se zasniva na izjavama svedoka i beleški sa intervjua, i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, pitam vas da li ste, dakle, koristili određene izjave svedoka. Je li tako? To nije sporno.

SUDIJA MEJ: Odgovorio vam je, gospodine Miloševiću. On se koristio izjavama svedoka za onaj deo koji je sada isključen, dakle, ne za onaj deo o kojem on ovde svedoči. On kaže da je u svrhu toga dela izveštaja koristio dokumente.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. Znači tamo gde se daju te izjave to ste vi isključili, je li tako gospodine Mej, isključili iz svedočenja?

SUDIJA MEJ: Mislim da se, zapravo, ovo tiče vas.

SVEDOK TORKILDSEN: Da, ja sam isključio one delove koji se tiču izveštaja o Kosovu. Ako dozvolite da se ispravim, postoji, da to je tačno, jedna izjava svedoka koja je korišćena u ovom izveštaju, a to je žalba protiv vašeg pritvora u predmetu koji se vodi u vašoj zemlji, a datum je 2. april 2001. godine.

SUDIJA MEJ: Izvinjavam se, u stvari, ja sam pogrešno razumeo optuženog. Odgovor je, "da". Mi smo isključili prvi izveštaj koji se zasnivao na izjavama i to je bio jedan od razloga zašto smo ga isključili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Vrlo dobro, gospodine Mej, samo zbog daljeg toka unakrsnog ispitivanja, da nešto razjasnimo. Da li to znači, jer ja sam i sada u ovom, u ovome šta sam dobio od vašeg sekretara Pretresnog veća, pod brojem stoji: "Drugi izveštaj veštaka Mortena Torkildsena" (Second expert report of Morten Torkildsen). To je broj 1. Da li to znači da je ovaj drugi izveštaj uključen u ovo šta treba da raspravimo ili nije uključen? To je ovo šta...

SUDIJA MEJ: Oprostite, ali ne pratim vas. Izveštaj kojim vi treba da se baviti nosi naslov: "Drugi izveštaj veštaka" (Second expert report). Kao što znate, ako ste pratili, on se odnosi na Hrvatsku i Bosnu. Nas ovde ne zanima drugi izveštaj koji je isključen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, samo mi ovo objasnite. Ovaj izveštaj koji vi, gospodine Torkildsen, ovo je zaista samo jedno tehničko pitanje, ovaj izveštaj koji nosi naziv: "Izmenjeni izveštaj veštaka Mortena Torkildsena" (Amended report of expert witness Morten Torkildsen), znači koji se završava glavom 7, koja nosi naziv: "Mišljenje" (Opinion), pa onda ima tačke 106, 107, 108 do 111, je li taj izveštaj uključen u ovo šta mi sad razmatramo ili je isključen iz ovoga šta mi sada razmatramo?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ako mislite na izmenjeni izveštaj veštaka za Kosovo, on je isključen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovde ne piše Kosovo, ovde kaže: "Izmenjeni izveštaj veštaka Mortena Torkildsena", pa kaže na dan 11. jula 2001. godine razgovaralo se, ne znam, sa tim i tim i tako dalje.

SUDIJA MEJ: To je sve isključeno iz spisa. Onaj izvještaj na koji ste vi trebale da se koncentrišete je drugi, od 18. novembra 2002. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Znači od 18. novembra 2002. godine. Ja, na žalost, taj izvještaj ovde nemam, ali nije problem, ići ću po svojim beleškama, jer ne pravi neke velike teškoće. Dobro. Gospodine Torkildsen, na samom početku svoga svedočenja jutros, odnosno danas vi govorite o finansiranju Republike Srpske i Republike Srpske Krajine i konstatovali ste, ja se samo sad osvrćem na ono šta ste vi sad ovde rekli, dakle, ne ukazujem vam na bilo kakav pisani tekst nego na ono šta ste ovde rekli da su se Republika Srpska i Republika Srpska Krajina finansirale isključivo od strane SFRJ, odnosno Savezne Republike Jugoslavije, kako sam zapisao vaše reči: "Niste videli druge izvore".

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Jedini izvor koji sam video bila je Republika Srbija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li je vama poznato da su i Republika Srpska i Republika Srpska Krajina imali, takođe, svoje budžete, takođe svoje javne prihode iz kojih su ti budžeti finansirani, doduše ne u celini, ali bar delimično. Da li ste imali u vidu te činjenice?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, znam da je Republika Srbija imala svoj budžet.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne Republika Srbija, nego Republika Srpska. Ja govorim o Republici Srpskoj i Republici Srpskoj Krajini.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, znam da su i ta dva druga entiteta imala svoje budžete i to je ono šta sam ja danas govorio. Na grafoskopu smo danas videli nekoliko budžeta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li je sporno da su i Republika Srpska i Republika Srpska Krajina imale i svoje javne prihode, o kojima su donosile odluke na svojim parlamentima, takođe, u vidu zakona o budžetu. Da li je to sporno?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Nije sporno da su oni imali svoje rashode i prihode, ali je većinu budžetskih prihoda obezbeđivala SRJ.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ovo šta ste rekli da vi niste videli druge izvore osim izvora SRJ ne može se prihvatiti kao tačno, jer je očigledno da su oni imali svoje javne prihode. Je li to tako ili nije?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Oni su imali sopstvene javne prihode, ali oni su bili limitirani. Na primer, gotovo svi prihodi 1993. godine dolazili su iz primarne emisije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste svoju analizu, koju ste radili, stavili i u kontekst događaja koji su imale posledice na ekonomsku situaciju na prostoru Savezne Republike Jugoslavije, Republike Srpske i Republike Srpske Krajine ili ste, izvan konteksta tih događaja, analizirali samo, evo, videli smo, zakone o budžetu, stavke u SRJ, u Republic Srpskoj, Republici srpskoj Krajini i tako dalje.

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Svoje analize sam zasnovao na dokumentima koji se nalaze u izveštaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Gospodine Torkildsen, da li je vama poznato da su 1992. godine Saveznoj Republici Jugoslaviji, već u proleće, uvedene sankcije?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, ja sam upoznat sa tim. To je stupilo na snagu 30. maja 1992. godine. Došlo je do punog trgovinskog embarga koji je nametnut od strane Ujedinjenih nacija na Saveznu Republiku Jugoslaviju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa da li vam je poznato da su 1993. godine, već u maju 1993. godine, posle odbijanja prihvatanja Vence-Ovenovog plana (Vance-Owen Plan) uvedene najrigoroznije sankcije koje su potpuno hermetizovale prostor Savezne Republike Jugoslavije?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ja znam da su dopunske sankcije takođe bile uvedene, ali se sad ne sećam drugih detalja oko toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da kad su uvedene upravo te sankcije 1993. godine koje su potpuno zatvorile u ekonomskom, finansijskom i svakom drugom smislu prostor Savezne Republike Jugoslavije, Republike Srpske i Republike Srpske Krajine, da je to prouzrokovalo ogromne ekonomske štete i već u toku druge polovine 1993. godine proizvelo upravo tu galopirajuću inflaciju? Da li ste imali u vidu taj sled događaja, taj tok događaja?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ja uopšte ne sumnjam u to da su to bila teška vremena i čini mi se logičnim da su te sankcije pojačale potrebu za primarnom emisijom, a usled toga je došlo do hiper inflacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Do hiperinflacije, dakle. A da li ste primetili da je već, dakle, ovo je trajalo i galopirajuća hiper inflacija trajala već od, počela negde od maja, juna 1993. godine, da je već, kad su procenti inflacije bili stotine miliona procenata na kraju 1993. godine, da je već 1994. godine novim merama presečena inflacija i stabilizovana ekonomska situacija?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, upoznat sam sa tim da je inflacija bila stabilizovana, verovatno negde u januaru 1994. godine i da je to uradio guverner Narodne banke Jugoslavije, Avramović. On je izjednačio dinar sa nemačkom markom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Preveo dinar za nemačku marku, a pošto ste vi stručnjak finansijski da li znate šta je bila, u stvari, ključna odluka koja je omogućila stabilnost dinara, ključna odluka tog programa koju je onda realizovala Narodna banka, ali ključna odluka i ključna karakteristika tog programa?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Pretpostavljam da je ključna odluka mogla da bude da prestanak korišćenja primarne emisije za finansiranje budžetskih deficita i to se desilo, bar ono šta sam ja mogao da vidim, recimo, na osnovu budžeta SRJ koji sam pregledao, za 1994. godinu. Zapravo to je bila jedna ograničena svota prihoda koja je poticala od primarne emisije, mislim svega 10 posto i to je apsolutno suprotno onome šta se događalo tokom 1992. godine i 1993. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vrlo ste tačno odgovorili, gospodine Torkildsen. Prema tome, ključna odluka je upravo bila ta politička odluka da, da kratko samo kažem, nema deficita budžeta, nema finansiranja deficita budžeta iz primarne emisije. Da li vi kao stručnjak smatrate da je na taj način upravo i izvršena suštinska stabilizacija?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, to mi zvuči logično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Inače, vi ste maločas rekli: "Primarna emisija osiromašuje ljude". Pravilnije je reći, nadam se, inflacija. Ja se, na primer, sećam jednog guvernera, starog guvernera Narodne banke Italije (Italy), davno, već sam mu ime zaboravio, već je bio u penziji, koji mi je rekao da politiku inflacije vode slabe vlade, jer neće da se zamere ni sindikatima ni poslodavcima. Dakle, inflacija, a ne primarna emisija, primarna emisija kao jedan od faktora, odnosno kao glavni faktor, ali inflacija je jedna nepravedna stvar koja osiromašuje ljude, jer, praktično podjednako

oporezuje i bogataša i siromaha. Je li tako ili nije, gospodine Torkildsen?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ne slažem se u potpunosti sa vašom analizom. Primarna emisija, u stvari, stvara inflaciju. To je činjenica i to je ono šta se i desilo.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, to je sve u redu ukoliko smo na predavanju iz ekonomije, ali možda biste malo više trebali da se usredredite na ključna pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ključno pitanje je upravo na kome smo se već nalazili, inflacija je proizvedena sankcijama uvedenim 1992. godine i potpuno zaoštrenim 1993. godine, tako da smo ih mi, sa pravom kvalifikovali kao tihi genocid. Da li se vi slažete sa takvom kvalifikacijom ili ne, kao ekonomista, kao čovek koji se bavi finansijama?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ne znam da li bih mogao da komentarišem taj tihi genocid. Ja ne mislim da su inflacija i primarna emisija nastupile isključivo kao rezultat sankcija koje su bile uvedene, jer u 1994. godini su, takođe, postojale sankcije i vama je pošlo za rukom da finansirate svoj budžet za 1994. godinu, iako prihodi nisu dolazili iz primarne emisije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To pokazuje da smo bili sposobni da se nosimo sa tim, ali, u svakom slučaju, privreda je funkcionisala na mnogo nižem nivou, to vam je poznato pretpostavljam, upravo zbog sankcija. Neuporedivo nižem nivou. Je li tako ili ne?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ja to ne znam, ali mislim da ovo šta vi govorite jeste logično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Gospodine Torkildsen, vi govorite o nekakvoj ekonomskoj federaciji, o monetarnoj uniji u tim kategorijama, pa mi recite da li je vama poznata činjenica da su i Republika Srpska i Republika Srpska Krajina imale svoje centralne banke i da su štampale svoj novac. Da ste imali novac Republike Srpske koji je štampala centralna banka Republike Srpske, odnosno emitovala centralna banka Republike Srpske i novac Republike Srpske Krajine koji je emitovala centralna banka Republike Srpske Krajine. Jesu li vama poznate te činjenice?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, poznato mi je da su 1992. godine i 1993. godine Republika Srpska Krajina i Republika Srpska imale svoj novac i da se taj novac štampao u Beogradu u štampariji koja pripada Narodnoj banci Jugoslavije. I takođe sam upoznat da novac Republike

Srpske i Republike Srpske Krajine je imao paritet sa jugoslovenskim dinarom što znači da je jedan dinar Republike Srpske, ili Republike Srpske Krajine bio jednak jednom dinaru Savezne Republike Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Valjda ćete se kao stručnjak složiti da mesto štampanja ima samo tehnički značaj. Pitanje je emisije novca od strane jedne i druge centralne banke. Inače, mi smo, nekadašnja SFRJ, štampali novac za neke druge države, njihov, što ne znači da smo ga mi emitovali, a poznati su vam primeri da se nekad novac neke države štampa u nekoj drugoj državi, jer je to tehničko pitanje i čisti komercijalni posao i usluga koja se vrši nekoj drugoj državi. Dakle, on je emitovan od strane centralnih banaka Republike Srpske i Republike Srpske Krajine bez obzira gde je štampan. Oni nisu imali štamparije novca, to je jasno. Je li pravite razliku između te dve stvari?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Da, ja donekle pravim razliku, ali dozvoljavati nekom da štampa vaš novac je vrsta tehničke pomoći, a uzimajući u obzir da je postojala ova monetarna unija i da su se ove valute mogle menjati jedna za drugu, po osnovi "jedan za jedan" i takođe treba uzeti u obzir činjenicu da je njihova primarna emisija bila obezbeđena putem Narodne banke Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Sad je došlo vreme da završimo sa radom. Možete da postavite još jedno pitanje, a onda će sudija Robinson (Robinson) da postavi pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Torkildsen, nije sporno da su se i Republika Srpska i Republika Srpska Krajina obraćale za pomoć Saveznoj Republici Jugoslaviji i Republici Srbiji i Republici Crnoj Gori i Srbima u dijaspori. Dakle, nije sporno. Nije sporno ni da su tu pomoć dobijali. U čemu je problem, ako se Republika Srpska ili Republika Srpska Krajina obraća za pomoć Srbiji ili Saveznoj Republici Jugoslaviji? U čemu je tu nešto šta vi vidite kao nekakvu, kako bih rekao, nedopustivu aktivnost? U čemu je stvar? Pa šta ako su se obraćale? Kome drugom su one mogle da se obraćaju nego Saveznoj Republici Jugoslaviji, odnosno Srbiji, odnosno Crnoj Gori, njenim dvema republikama?

SVEDOK TORKILDSEN – ODGOVOR: Ja se u potpunosti slažem sa vama gospodine Miloševiću, nisu imali nikom drugom da se obrate. Prema tome,

jedino mesto odakle su mogli da dobiju finansijsku pomoć je bila Savezna Republika Jugoslavija ili Republika Srbija.

SUDIJA MEJ: Sada jedno pitanje sudije Robinsona.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Torkildsen, na koji period se odnosi vaš izveštaj?

SVEDOK TORKILDSEN: Od 1991. godine do 1995. godine, zaključno.

SUDIJA ROBINSON: I tokom tog perioda ste mogli da zabeležite podršku Savezne Republike Jugoslavije budžetima Republike Srpske i Republike Srpske Krajine. Ono šta mene interesuje je da li ste mogli da napravite analizu prethodnih godina, recimo od 1985. godine do 1991. godine i da se onda napravi paralela između podrške koju je Savezna Republika Jugoslavija davala budžetima Republike Srpske i Republike Srpske Krajine u toku ta dva različita perioda?

SVEDOK TORKILDSEN: Časni Sude, u tom prethodnom periodu nije postojala stavka u budžetu koja se odnosila na Republiku Srpsku i Republiku Srpsku Krajinu. Prema tome, bilo bi teško napraviti takvo poređenje.

SUDIJA ROBINSON: U redu, hvala.

SUDIJA MEJ: Sada prekidamo sa radom i nastavljamo sutra u 9.00.